

KULTÚRA

ROČNÍK XX. – č. 1

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

11. JANUÁRA 2017

Vydáva FACTUM BONUM, s. r. o. • Šéfredaktor TEODOR KRIŽKA • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava • mobil: 0911 286 452 • e-mail: kultura@orangemail.sk • Cena 1,50 €

Videant consules... Európa je vo vojne. Vo vojne nevyhlásenej, a teda o to nebezpečnejšej, zákernejšej. Vo vojne, v ktorej zvíťazí alebo zomrie. Zo všetkých smerov sa na ňu valia katastrofy. Navzájom sa splietajú, zlievajú sa do mocného prúdu. Unesená, omámená, znásilnená stratila stred, rozpadáva sa. Európu zaplavila dobyvateľská vlna hrozivých rozmerov.

Vody tohto príválu sa zberali už dávnejšie, najneskôr od 11. septembra 2001, keď inscenáciou pádu veží Svetového obchodného centra scenáristi Nového svetového poriadku ohlásili faktický začiatok jeho „budovania“. Tento nový „výstrel z Auróry“ je zlomom práve takým tragickým, ako ten starý z roku 1917 a tvár sveta už zjazvil hlbokými ranami. Deštrukcia juhozápadnej Ázie a Afriky, médiami predávaná v zamatovom obale „arabskej jari“, postupuje ruka v ruke s islamským terorizmom, krvavou demontážou (transformáciou?) katolicizmu a konfliktom Západu s Ruskom, ktoré odmietlo svoju účasť na konštituovaní „poriadku“ novej Babilonskej veže a vydalo sa na odvážnu cestu tvorby polycentrickej alternatívy Nového Babylonu. Na presúvanie nového centra koncentrácie globalistického riadenia do Číny – a čiastočne do Iránu

Z potopy, v čase striedania stráží

(islamský svetový kalifát) – odpovedá asymetrickým konaním a dialógom so štátmi juhovýchodnej Ázie. Celkom otvorene tak pred očami Washingtonu vytvára aliancie s jeho spojencami.

Situácia je dramaticky vypätá. Úzkostné ticho tonie vo vojnovom vresku osmanských zabijakov i v rachote lietadiel, v ktorých vybuchujú bomby demokratického diktátora. Plutokratickí plánovači (americkí i glo-

JOZEF PAUER

balistickí) si mädlia ruky. Duria nové a stále dravšie južné prítoky afrických, arabských, ázijských migrantov (rozumej: prítoky kolonizácie a islamizácie), ktoré majú rozdrviť Európu. A pre otupeného, uspatého, „pozitívne mysliaceho“, ľudsko-právnym a multikultúrnym slnkom priškvareného, zotročeného Európana s jeho morálkou stáda je to buď všetko „tam niekde ďaleko“, alebo je to len ďalšia zo sprisahaneckých teórií, ktorou sa netreba nechať rušiť v malátnom podriemkovaní či pohodovom konzumovaní Big Macových kurčiat i mekdonaldizovanej kultúry v jej pestrej škále perverznych foriem neopost-sur-primitivizmu. A ak práve nespinká, tak sa z neho stáva zápalistý „humanista“, podlieha falošným výzvam etického gýčiarstva, ktoré zneužíva prirodzený ľudský súcit s trpiacimi a organizuje víťacie oddiely „pionierov“ či nezadaných „dobrovoľníčok“ s túžbou slúžiť „nešťastným a opusteným“. A pre „kriticky mysliaceho“, „osvieteného“, no rovnakým úpalom poznamenaného intelektuála, vedca či iného akademika, ktorý už dávno stratil z dohľadu ideály klasického humanizmu (grécko-latinského aj kresťanského) i pravého, nezmaterializovaného duchovného života, je celá „migračná kríza“ len chorobou západnej spoločnosti. Topí sa v ob-scénnych „humanitaristických“ pretvárkach, pokrytecky apeluje na svedomie i zdravý sedliacky rozum, na realizmus, ktorým však má na mysli zasa len svoj „osvietený“ rozum, čo však nie je nič iné ako praobyčajný konformizmus. Zo svojej obmedzenej, falošne filantropickej perspektívy, ponorený v davovej ideológii manipulátorsky máva solidaritou a ľudskosťou a zvíja sa a zavýja v xenofílných kľúčoch fobie z xenofóbie. A ešte stále verí na „euroamerické hodnoty“, „humanitárne bombardovanie“, „etickú vojnu“ či iné, ešte rafinovanejšie zvrátenosti jazyka politickej korektnosti.

(Pokračovanie na 2. strane)

Vstupujeme do roku 2017. Bude to rok veľkých výročí. V prvom rade to bude sto rokov, ako fatimská Panna Mária upozornila na potrebu modliť sa za Rusko. Modlitba nie je akt pohľadania, nadradenosti alebo dištancovania sa. Modlitba je akt lásky. Modlíme sa preto, lebo milujeme a želáme si dobro, do ktorého zahŕňame toho, za koho sa modlíme. Ak teda hovoríme o potrebe zasvätiť

2017

Rusko Panna Márii, chceme vyjadriť, že ho poznáme, rozumieme mu a chceme, aby pomocou Božej milosti bolo obohatením pre seba a pre všetky ostatné národy.

Táto modlitba je zároveň aj pomocou predísť Božiemu do-

TEODOR KRIŽKA

pusteniu, akým bol roku 1917, teda taktiež pred sto rokmi, bolševický puč. Tento puč sledoval viaceré ciele, najmä však okupáciu potenciálne biblického národa Severu, národa Magog. Došlo k fyzickej likvidácii tristo tisíc príslušníkov duchovenstva, nehovoriac o šľachte a telesnej likvidácii cárskej rodiny. V Rusku následne ako v prvom štáte na svete bolo legalizované zabíjanie nenarodených a doteraz, štvrt storočia po páde totality, tam denne hynie pätnásť tisíc nevinných. Samozrejme, dvere k takémuto vývoju otvoril slobodomurársky puč a zosadenie cára vo februári 1917.

U Boha je však možné všetko. Paradoxne, práve totalita zabrzдила duchovný pád národov Sovietskeho zväzu a dala tamojšej cirkvi množstvo mučeníkov a svätých, ktorých obeta prerástla do neslýchaného výbuchu cirkevného života. Dá sa povedať, že súčasné Rusko ani nemá inú možnosť, ako predísť dôsledkom liberálneho náporu zo Západu, len prímknúť sa k duchovným a kultúrnym tradíciám pred sto rokov. Opačná cesta je rozpad a sto rokov vojny.

Tohto roku si my Slováci pripomenieme aj 130. výročie narodenia a 70. výročie hanebnej popravy prvého slovenského prezidenta, hrdosť našich snáh o národnú existenciu a rozkvet, Mons. Jozefa Tisu. Aj on je v konečnom dôsledku martýr bolševického besnenia, ktoré nemá iba moskovské špecifiká, ale aj svoju latentnú západnú podobu. Tá sa prejavila práve v likvidácii prvej slovenskej štátnosti a pokuse zlomiť nášho národno-kresťanského ducha. Stalo sa tak demonštratívne, pred očami celého sveta.

Kto nevie čítať dejiny ako kontinuálny zápas dobra a zla, nemôže rozumieť súvzťažnostiam jednotlivých väčších či menších drám a tragédií, ktoré sa nijako neskončili roku 1945, ale práve naberajú obrátky v najnovšej fáze konfrontácie s kresťanstvom. Pre liberálnoglobalistické sily sa opäť viditeľne stáva najväčším nepriateľom Kristus.

Počúvame preto fatimskú Pannu Máriu a jej naliehanie.

(Pokračovanie z 1. strany)

A nechce nič vedieť o kryptokratických scenárdoch a režiséroch ničivej globalistickej hry, kolonizácie a islamizácie Európanov a Európy, ani o realite, ani o tom, čo je pravda, stačí mu, že vie, aký „politicko-korektný“ postoj má zaujať. A takisto sa domnieva, že vie, kto tú takzvanú, teda „korektnú“ pravdu vyrába. Veď mu ju oznámili v najnovšom televíznom spravodajstve a v najčerstvejšom vydaní jeho novin. Európa je v pohrome.

Čelí najväčšej civilizačnej katastrofe od konca druhej svetovej vojny. Stá miliónov ľudí utekajú a budú utekať pred vojnami, hladomormi, epidémiami. A predsa, nazývať týchto kolonizátorov utečencami či migrantmi alebo prisťahovalcami je zavádzajúcim zjemením, ktoré používajú „politicky korektní“ komentári, „analytici“ a politici na zastieranie skutočného javu kolonizácie rozsiahlych kľúčových oblastí Európy cudzorodými, voči Európe nepriateľskými národmi. Je povinnosťou i najvlastnejším záujmom každého štátu naplniť vnútorné a medzinárodnoprávne normy ochrany hraníc. Ostatné drôty, guľomety či laserové delá na štátnych hraniciach by tento problém spohľadivo zvládli, no myslieť si, že by boli jediným a trvalým riešením by neznamenovalo iba klamať seba i druhých, ale aj privolať ducha nenávisťi.

Nemožno však nevidieť úplné zlyhanie (a zradu) politikov EÚ, politických špičiek Nemecka, Francúzska a ďalších štátov, ako aj ich vládnych politických strán. Nikto z európskych politických elit nielenže nepoukázal na potrebu riešenia fundamentálnych príčin „migračnej“ krízy, ale nevšima si ani celkom zjavné spúšťacie mechanizmy tejto dobyvateľskej výpravy islamu proti Európe. Ani nemecká kancelárka Merkelová, ani francúzsky prezident Holland či britský premiér Cameron nepoukázali a nepoukazujú na vojny rozpútané na základe lživých informácií režimami amerických prezidentov G. W. Busha a B. Obamu v Iraku, Afganistane, Líbyi, Sýrii a Jemene. Práve tieto vojny sú rozhodujúcim podnetom pre formovanie takzvanej migračnej katastrofy. Sú to vojny, ktoré sa odohrávajú v súčasnosti najväčšieho rivala Európy, teda USA, s najväčším nepriateľom Európy, islamom. Mazivom partnerstva USA a islamu sú ropa a plyn, jeho putom výsostný záujem Spojených štátov udržať Európu v postavení svojho protektorátu a dávnym, z útlmu opäť prebudovaný záujem islamu o dobytie a ovládnutie Európy. A ďalším, nie menej ničivým roznečovadlom tejto skazy je politika Medzinárodného menového fondu, ktorý odmieta poskytnutie úveru krajinám Afriky, čím fakticky zabraňuje ich hospodárskemu rozvoju, šíri biedu, hladomor, epidémie, smrť.

Samozrejme, táto falošná, špinavá hra má svojich scenáristov a režisérov, ktorým ich pozícia v systéme globálneho riadenia a svedomie v anestéze dovoľuje používať takéto pustošivé prostriedky na dosahovanie svojich diabolických cieľov.

A tak hoci ukrývané príčiny migračných vln islamských „conquistadorov“ nie sú bezprostredne

Z potopy, v čase striedania stráží

vnímateľné, drastické stimuly udeľované Medzinárodným menovým fondom a vojnami rozpútanými Spojenými štátmi sú javmi odohrávajúcimi sa na zmyslom prístupnej rovine a mali by byť zrozumiteľné každému priemerne chápravému človeku, a teda aj európskemu, ergo slovenskému intelektuálovi, novinárovi a politikovi...

Áno, západná spoločnosť vskutku ochorela, najmä na to, že nechráni svoje deti, svoje rodiny, ani seba, svoju tradíciu, svoje dedičstvo, svoju budúcnosť, svoje národy, svoju kultúru, svoju rasovú, etnickú a náboženskú identitu. Európske záležitosti smerujú do pekla. Kde sú vážení a múdri členovia senátu, ktorí by na odvážnych konzulov zvolali: Videant consules, ne quid detrimenti res publica capiat! („Nech sú konzuli na stráži, aby obec neutrpela žiadne škody!“) Nie sú. Ani múdri, ani odvážni, ani na stráži. Ani v Bruseli. Veď predstava európskych komisárov o Európe, založená na ich tupom realizme, slepo ignoruje antické a kresťanské dedičstvo a začína i končí kdesi v osvietenectve ateizmu a v rokoch 1789 – 1793, v pokriku „Rovnosť! Bratstvo! Sloboda!“ odrážajúcom sa od múrov Bastilly.

Celá kultúra sa im zredukovala na kult športu a turistiky. Európska únia postavená iba na „dedičstve“ Veľkej francúzskej revolúcie (alebo Veľkej októbrovej revolúcie) môže skončiť opäť len na poliach s brázdami zaliatymi krvou, na ktorých, za pazvukov bubnov pralesa a technopopu, v syntetickej extáze natriasa sa oslobodená luza.

Európa je v rozvrte. Od Ukrajiny cez Stredný Východ až po tichoceánsky Ďaleký východ sú tisíce ľudských synov a dcér vhadzované do pažeráka vojnovnej priepasti a prinášané ako obeť bossom umelého (starostlivo riadeného) chaosu. Západ pod taktovkou plutokratov, akoby v opitosti alebo v stave somnambulizmu, kráča po ceste, ktorá vedie k zničeniu dnes už aj v Európe len predstieraného a zle našminkovaného mieru a k zataraseniu rozvojových prúdov teoretického i praktického života ľudstva. Tento falošný mier len zastiera skutočný vojnový stav Európy a Západu, a tak vlastne znemožňuje účinnú obranu. Nadnárodné bankové a ropné elity, City of London a Wall Street so svojou bábkou, resp. bábkami v Bielom dome, v spolupráci s tajnými službami a zločineckými organizáciami nasmerujú ku skaze alebo stroskotaniu každú možnosť stability, najmä ak takáto možnosť implikuje vytváranie ďalších príležitostí spolupráce Európy s Ruskom a predovšetkým šancí samotného Ruska, jeho spojencov (i tej časti slovenského sveta, ktorá ešte dokáže prejavovať zvyšky suverenity aj v kliešťach NATO a EÚ) a členských štátov zoskupenia BRICS a Šanghaj-

skej organizácie spolupráce na posilnenie a rozšírenie ich rozvojových plánov. Tento faktor ženie vyspelý Západ a s ním celý svet na samý okraj katastrofy.

Hrozba globálnej nukleárnej vojny je témou celkom realistických úvah a v zásade z minúty na minútu sa môže stať skutočnosťou.

Ktorým smerom vykráčime? Nezabúdajme, že „ruský“ faktor spolupôsobil už pri vyvolaní prvej svetovej vojny, keď sa Rusko začalo rýchlejšim tempom rozvíjať. Rozvoj v spojení s obrovským územným, nerastným a duchovným bohatstvom viedol k rastúcim obavám a nervozite na strane existujúcich mocností (zjavných i skrytých). Napokon sa podarilo aj rozpútať svetovú vojnu, aj uvaliť revolúciu na Rusko. A pamätajme aj na tú druhú svetovú... Aj na studenú. A tretiu, ktorej plamene nás olizujú a ciagle prebodávajú.

Európa je roztrhaná, Európa je v rozklade. Sféry nášho života sa premenili na miesta permanentných konfliktov, neustáleho boja za právo byť človekom. Za stenami vln organizovaného vývozu islamu a teroru sa vynára ďalšia karikatúra Európy a západných demokracií s ich ideológiou abstraktného humanizmu a multikulturalizmu, ktoré sú len farizejskou kvázifilantropiou, nemilosrdným podnikaním s fiktívnou rovnosťou a s ľudským súcitom.

Nedávno, asi v r. 2013, sa v Nórsku pokúšali uzákonniť pedofiliu, teda zvrátený vzťah dospelých k deťom, rozvracanie detských duší. Ako takouto perverzitou poznamenané deti budú môcť dospieť k úplnej štruktúre ľudskej psychiky a postupovať vo svojom životnom úsilí v smere osobného rastu a ľudskosti? A prečo má naraz celá Európa takú starosť o homosexuálov, bisexuálov, transsexuálov? A varíže zajtra tiež o pedofilov, zoofilov a nekrofilov? Práve tieto či iné zvrátenosti, ale aj masové miešanie etník a rás, xenofiliu, odpor k vysokej pôrodnosti, scestné podoby feminizmu a ich sústavnú glorifikáciu využíva (démonická) moc ako nástroj, ktorým rozvracia fundamentálne spoločenské väzby, ničí životnú silu európskych národov, bráni človeku stať sa človekom, nie človekom osebe, ale plne rozvinutou osobou, ktorá je schopná byť sama sebou a sama o sebe rozhodovať v celkom konkrétnych situáciách svojej doby, na určitom mieste, v určitom čase. A ľudstvu bráni dospieť do stavu ľudskosti, plnosti ľudského bytia. Plnosť ľudského bytia sa však stáva skutočnosťou len v tej miere, v akej sa presadzujú osobné, etnické, kultúrne a spoločenské dimenzie človeka. Všetci chceme žiť ľudským spôsobom, žiť v kráľovstve Božom na Zemi. Ak sa však nikto z nás nebude usilovať stať sa celým človekom, teda osobou, ktorá sa vo svojom životnom úsilí neodchýľuje od pravdy a dobra a neodpadá od spravodlivosti

a lásky, potom nebude ani žiadny pravý ľudský život na Zemi.

A toto je hlavný problém súčasnosti, tohto nášho sveta, ktorý ochorel duchovne a práve sa vnára do hrôz novej svetovej vojny. Je to vojna, ktorú rozpútalí a udržiavajú v chode rozvracači, ničitelia, rozmetávači, rozhadzovači (od gréckeho diabolos, ten, ktorý rozdeľuje ľudí, rozhadzuje po nich špinu klebiet a klamstiev), ktorí nechcú dovoliť, aby sa ľudia riadili tak holým súcnom a zákonmi biológie a etológie, ako aj súcnom, ktoré je rovnako pravé, pravdivé, dobré a krásne, normami, ktoré sú zárukou ľudskosti – spravodlivosťou a láskou.

A vojna proti komu? Proti mužom, ženám, ich deťom a ich rodinám, proti európskym, kresťanským národom a ich štátom. Proti tým, ktorí smerujú do taktu naplňanej ľudskosti, ktorí sa usilujú stať sa osobami, ktoré slobodne spočívajú samy v sebe, v komplexnej prepojenosti všetkých osobnostných vrstiev, v plnosti ľudského bytia v pravde, dobre, kráse, spravodlivosti a láske. To nie sú žiadne abstraktné hodnoty. A neradia sa módnymi vlnami či technickými vymoženosťami. Nimi uskutočňovaná ľudskosť odmieta narcistický egoizmus a uprednostňuje súbornosť, súručenstvo národnej pospolitosti, vernosť svojmu národu a ochranu jeho dedičstva, účasť na jeho osude, uctieva krásu v pravde a pravdu v kráse, kultivuje tvorivosť vo všetkých sférach života spoločnosti, správa sa biotropne, rešpekt k životu zakladá na hierarchii bytia a stará sa o životné prostredie, vynakladá úsilie na jeho ochranu v intenciách záujmov ľudskej spoločnosti.

Nová, tá terajšia svetová vojna vyrástla z pôdy devastácie týchto hodnôt. A rozbičajom, rozhadzovačom ju umožnila viesť súčasná podoba demokracie (teda oligokracia, plutokracia). Táto pseudodemokracia dovolila uchopiť moc menšine (rozvracačom) nad väčšinou. Prístup k moci podmieňujú peniaze, „demokratické“ procesy a ich „pravdivá“ kontroluje predajná politická kasta, reálna moc nie je v rukách „volených zástupcov ľudu“, nekontrolované prešla do rúk lobbistov a finančných dizajnérov politiky. Priamo pred našimi očami sa realizuje ochrana menšiny (rozvracačov), no my nič nevidíme a keď aj niečo zbadáme, ako domestikované zvieratká privrieme oči, skloníme hlavu.

Kto však bude ochraňovať väčšinu pred mocou tejto (rovnako davovej) menšiny? Čisto formálne vytvorené odbory? Alebo odborom podobné či odbormi nazývané účelové a kastovnícke organizácie, ktoré buď spia, alebo organizujú protesty, demonštrácie, štrajky, v ktorých napokon, ako sa často ukáže, presadzujú zasa len záujmy menšiny?

(Pokračovanie na 8. strane)

Vyvolený národ mal najväčší rozkvet za panovania kráľa Šalamúna v rokoch 970 – 930 pred Kr. On si vo sne pokorne žiadal od Pána múdrosť, aby rozlišoval dobro od zla, čiže, aby rozumom poznával dobro. Pán mu prosbu splnil. Šalamún bol podľa Biblie najmúdrejší človek všetkých čias. Múdrejší nikto nebol ani nebude. On na začiatku panovania uzavrel mier so susedmi, aby národ mohol tvorivo pracovať, a nie bojovať. Proti hýreniu a roztopašnému životu zaviedol vysoké dane. Krajina bohatla, dnes by sme povedali, že sa budovalo. (Postavili aj veľkolepý chrám Pánovi. Ten v roku 586 pred Kr. zbúrali Babylončania. V dobe Pána Ježiša bol už tretí chrám, ktorý postavil Herodes. Ten zničili Rimania v roku 70 po Kr.)

Chceme na príkladoch ukázať, že v celých dejinách pokora viedla k múdrosti a múdri robili len dobro, veľké dobrá a veľa dobra.

Začneme už spomenutým Šalamúnom.

Za jeho panovania sa žilo aj obyčajným občanom dobre. Kráľovná zo Sáby prišla priateľsky s darmi „preskúmať“, či je pravda čo sa

Jednota múdrosti a dobra

hovorí o Šalamúnovi v jej krajine. Keď videla a zažila výsledky jeho kraľovania, jedlá na stole, službu jeho sluhov, jeho šatne, nápoje, obety Pánovi, povedala kráľovi: „Pravdivá bola reč o tvojej múdrosti. Veru mi nepovedali ani polovicu, tvoja múdrosť a blahobyt prevyšujú chýr o tebe. Blažení sú tvoji ľudia. Nech je velebený tvoj Pán Boh“. Potom dala kráľovi dary, zlato, voňavky a drahokamy. Šalamún kráľovnú zo Sáby tiež obdaroval štedro.

Múdrosť Šalamúna je známa aj z riešenia medziľudských vzťahov. Aj to boli vzťahy, ktoré sa týkali viac rozdeľovania ako tvorenia hodnôt. Jednotu múdrosti a dobra čistejšie, dokonalejšie preukazujú ľudia tvoriaci vedu a umenie, ale aj veci dennej potreby.

Praotec filozofie Sokrates naplnil túžby a snahy Grékov po múdrosti. On v rozhovoroch so svojimi žiakmi (Jeho žiaci boli aj dospeli ľudia), ale aj s občanmi, získaval a odovzdával poznatky, teda múdrosť. (Telesne žil z darov žiakov.) Historici filozofie

tvrdia, že sa nepodarilo ľudsky pochopiť a obsiahnuť osobnosť a múdrosť Sokrata. Možno aj preto, že nič nenapísal. Jeho rozhovory zaznamenali a zanechali jeho žiaci. Určite nie všetky.

Karol Augustín Rudolf Steinmetz sa narodil v roku 1865 v Wroclawi (vtedy patrila Nemecku). Mal od narodenia značne pokrivenú chrbticu, bol hrbatý a malý, sotva pol-druha metra. Mama mu zomrela, keď mal rok. Na miestnej univerzite získal doktorát. Pre kritické postoje voči vláde musel opustiť krajinu. Vo Švajčiarsku sa stretol so zámožnejším človekom a spolu odišli do USA lacným parníkom. Spolucestujúci mu pomohol nájsť prácu. Steinmetz mal len desať dolárov a nevedel ani slovo po anglicky. Bol skromný a usilovný. Za necelé tri roky bol známy v celom svete ako vedec vo využívaní elektriny. Pracoval do konca života vo firme General Electric Company. Dal si zaregistrovať 195 patentov. Prínosy z využívania jeho poznatkov boli

a sú obrovské. Napríklad vylepšenie motora výťahov umožnilo stavať mrakodrapy. Jeho súčasník povedal, že „so Steinmetzom stačí aj malý kontakt, aby človeku bolo jasné, že má dočinenia s človekom jemnej a otvorenej mysle a plného zápalu pre prácu“. Nebol ženatý, adoptoval si syna. Keď syn dospel oženil sa a Steinmetz „sa stal“ adoptívnym starým otcom troch detí.

Zomrel 48 ročný na infarkt po absolvovaní namáhavého výletu po tichomorskom pobreží. Celé hodiny šli zástupy ľudí s kvetmi vzdať mu poslednú úctu.

Ďalší pokorný a múdry vedec Faraday Michael žil v rokoch 1791 – 1867 v Londýne. Ako syn kováča vychodil základnú školu a vyučil sa knižárstvu. Knihy začal aj čítať. Hlavne o chémii a fyzike. Potom chodil na prednášky a robili pokusy. Súkromne sa usilovne vzdelával. Stal sa až profesorom a rektorom Royal Institution v Londýne. Jeho objavy položili teoretické základy výroby a využívania elektriny. Je otec elek-

triny. Od neho pochádzajú pojmy elektrolyza, elektrolyt, elektróda, anóda, katóda. Jeho objavy sa využívali pri skúmaní súvislostí medzi svetlom a elektromagnetickým vlnením. Faraday dokázal, že v dutom telese (lietadlo, železničný vozeň) nejstujú elektrické náboje a ani elektrické sily. Ak blesk udrie do železničného vozňa, prúd prejde po jeho povrchu a cestujúcim sa nič nestane.

Skromných a múdrych ľudí bolo a je veľa. Žiaľ, historici písalí a píšu viac o vojnách, dobyvateľoch zbraňami, a nie o múdrych tvorcach rozvoja ľudstva. Bude zmena?

Postavme vedľa seba dve správy. Predseda vlády Anglicka po skončení druhej svetovej vojny v roku 1945 vyhlásil: „Nad mojou rišou slnko nezapadá“. Teda kolónie považoval za súčasť Anglicka. Druhá správa bola v tlači nedávno (nie v denníkoch). India (má 3,3 milióna km štvorcových a miliardu tristo miliónov obyvateľov) žiada za kolonizáciu krajiny náhradu 400 biliónov dolárov. Riešenie tejto požiadavky ukáže, či právo začne obhajovať múdrosť a konanie dobra.

ĽUDOVÍT URMINSKÝ

Tak, a je to tu! Národ opäť povstal, tentokrát proti vlastnému jazyku. Ten holubičí národ, o ktorom si každý myslel, že znesie takmer všetko, každý útlak, každé protiventstvo – zrazu povstal! Vlastne nie zrazu, ale postupne, potichu a nedá sa ani povedať, že povstal, on povstáva, pomaly, ale povstáva, vidieť to na každom kroku. Stačí sa prejsť po ktoromkoľvek meste, ba aj dedine, povstanie vidieť všade, teda nie povstanie, ale jeho dôsledky a čiastkové, no sľubné výsledky. Áno, tento národ zhadzuje zo seba jarmo slovenčiny, neviditeľne, pretože zhadzovať jarmo je obraz, prirovnávanie, nikto nemôže vidieť, ako nejaký národ zhadzuje jarmo, vidno len dôsledky tohto zhadzovania a – povzbudivé výsledky! Hnusné jarmo slovenskej gramatiky, pravopisu, výslovnosti, skrátka slovenčiny ako tmárskeho dedičstva minulosti, dedičstva, ktoré národ ťaží ako balvan a bráni jeho vývoju, jeho radostnej ceste do nádhernej budúcnosti plnej pubov, shopov, showroomov, marketov a supermarketov, dealov, asistencií, shoot-outov, coolov a foolov, outdoorových oblečení a indoorových aktivít, ba aj off-roadov... Veru tak, taká krásna budúcnosť nás čaká! Napríklad pri reštaurácii bude stáť pútač s nápisom: Typical Slovak food alebo Original Slovak Kitchen a pod tým bude nasledovať zoznam ponúkaných slovenských jedál. To je ešte prípustné, ak, pravda, zoznam bude v angličtine – ako spomienka na predpotopnú minulosť, teda to Slovak vo výraze Slovak Food. Ale to som sa nechal uniesť. Podobné pútače dnes nenájdeme pred každou reštauráciou, len pred tými najpokrokovejšími.

Takto teda treba veci chápať, niektorí z vás by sa mohli uspokojiť aj s myšlienkou, že súčasný stav je definitívne alebo postupné víťazstvo maďarizácie, no s trochu nečakaným koncom. Hlavný úmysel je však dosiahnuť – na hlavu poraziť odporný, ťarbavý, nemoderný jazyk. Mám na mysli slovenčinu, to však ešte

Plazivé povstanie proti jazyku

nemožno dnes vysloviť celkom nahlas, ešte sa nájde dosť populistov, nacionalistických extrémistov, extrémnych nacionalistov, ba aj fašistov, ktorí by spustili hrozný krik. A to nám netreba, musíme postupovať pomaly a rozvážne. Potichu, nie s bubnom na zajace. Pozitívnych príkladov by sa našlo na tisíce, za všetky uvediem len jeden – vianočný koncert. Mám na mysli vianočný koncert Súkromnej umeleckej školy na Osloboditeľskej ulici v Bratislave, ktorý sa konal 15. 12. 2016 v Zichyho paláci. Vystupovali celkom malé deti aj väčšie deti, ba aj dospelí. Dovedna 16 skladieb. Čo myslíte koľko z nich bolo slovenských? Správne, ani jedna! Aké skladby prevažovali? Správne, anglické a americké! Vyskytla sa aj jedna chybička, že totiž skladby uvádzali v slovenčine, ale to sa dá napraviť – už v blízkej budúcnosti, možno už o rok...

Boh zveril nám dar jazyka, Boh náš hromovládny, spieva sa v jednej hymnickej piesni, a hoci ju mnohí Slováci už nepoznajú, v podvedomí ich tie slová stále akoby mákali. Ale, povedzme si úprimne, aký Boh? Takto sa treba priamo opýtať – vari chcete uraziť vyznávačov islamu? A o aký jazyk vám ide, vy spiatočníci, čo nechápate, ktorý jazyk je bohoslužobným jazykom globalizácie? Ten treba podporovať, ten treba rozvíjať! A to mnohí naši ľudia aj robia, spontánne, nikto im to nekázal, to je to nádherné, že im to nikto nekázal, ale visí to akosi vo vzduchu. Misky váh sa začínajú nakláňať na druhú stranu, už nie Boh náš hromovládny, už nie dar jazyka, ale čoraz horlivejšia služba zlatému teľatku, služba v príslušnom bohoslužobnom jazyku. Takýto je trend! A najlepší synovia a dcéry nášho národa to chápu, už dávno vedia, kam sa treba uberať, kam treba..., no teda odkiaľ fúka vietor a kam ukazujú smerovníky.

Pravda, práce máme ešte veľa, ešte pretečie veľa vody Dunajom, kým si budeme môcť vychutnať, kým si budeme môcť plne užít tú krásnu globálnu jednotu bez rušivých zvukov slovenčiny. A nie na dennej báze, ako je to dnes, ale na poldennej, čo poldennej! – hodinovej, ba sekundovej báze – jemný šum angličtiny šíriaci sa z hromadných oznamovacích prostriedkov, ale aj rezké tóny najnovších anglo-amerických hitov, aj žblnkot angličtiny rinúci sa z úst dobrých, roduverných Slovákov, ktorí pochopili... Áno, pochopili, odkiaľ prichádza spása. Ak sa čo najskôr nespamätáme, svet nás predbehne a navždy zanechá v našej biede, v našej najmä duchovnej biede, ktorej hlavným nositeľom, reprezentantom a symbolom je – slovenčina! A to by bola neodčiniteľná, neodpustiteľná hanba. Uviaznut' v marazme akéhosi jazyka, čo jazyka, zajakavého, neudržiteľného úbohého, šušlavého – nie jazyka, ale jazýčka.

Autor týchto riadkov vo svojej predstavivosti často vidí, ako Slovač schádza z hôr, vychádza z dolín, dobrý, prívetivý národ, a máva zástavami, to americkými, to anglickými, zlieva sa do jedného mohutného prúdu a spieva nádhernú pochodovú pieseň: It's a long, long way to Tipperary, it's a long way to go... Väčšina pochodujúceho davu má v rukách okrem zástav aj fotoaparáty a z času na čas si robia selfie... Kde tu niekto vyberie z vrečka popcorn, hodí si zrno-dve do úst, na chvíľu prestane spievať, ale hneď sa zasa pridá k ostatným. A pochod znie a znie..., Nádherná predstava! Národ povstáva proti vlastnému jazyku. Ten národ, ktorý už kdekto zatracoval, že je taký alebo onaký, že nikdy nepochopí ducha dnešných čias.

Vráťme sa avšak do reality. Víťazstvo nie je úplné ani isté. Našli by sme ešte veľa zápečníkov a spiatočníkov, ktorí stále nevedia, o čo

tu ide, v akej zlomovej situácii sa nachádzame, že táto gigantická výzva si vyžaduje každého. Každý musí priložiť ruku k dielu. Väčšina aj menšina, národnostné, LGBTI a aj tá najnovšia menšina, ktorá bojuje za to, aby si muži mohli prechýľovať priezviská, aby nebolo povinné napríklad Ivan Kováč, ale aby sa konkrétne tento Ivan Kováč mohol slobodne, podčiarkujem slobodne, rozhodnúť, či sa bude volať Kováč, alebo Kováčová, teda Ivan Kováčová! A aby sa mohol slobodne

rozhodnúť, aký záchod v prípade potreby použije, ženský či mužský alebo v najbližšej budúcnosti aj nejaký zmiešaný. Rozboríme sveta starý základ, spieva sa v známej revolučnej piesni, a veru ho aj treba rozboriť. A pokiaľ ide o ozajstných patriotov, ani jeden z nich spokojne nezaspí, kým každúcké HUP aj na poslednej dedine nebude prepísané na MGS-OV, teda hlavný uzáver plynu na Main Gas Shut-Off Valve.

IGOR KŠIŇAN

Prosba k priaznivcom Kultúry

Veľmi pekne ďakujeme, že viacerí z vás reagovali na prosbu redakcie a podporili vydávanie nášho časopisu Kultúra. Prosíme, aby ste nepoľavovali v ušľachtilem úsilí a prispeli svojím príspevkom na číslo účtu vydavateľa Kultúry v Slovenskej sporiteľni

IBAN

SK6909000000000170427664

FATIMA A RUSKO

Tesná spojitosť Fatimského zjavenia s Ruskom primäla už mnohých ľudí k tomu, aby šírili úctu k Bohorodičke po ruskej zemi. Predkladaná ikona Panny Márie Fatimskej je symbolom zdôrazňujúcim osobitý vzťah Matky Božej k Rusku, čo sa obzvlášť prejavuje v jej zjavení 13. júla 1917 vo Fatime (Portugalsko) a v júni 1919 v Tuy (Španielsko). Vtedy Panna Mária prevravela o strašnej komunistickej budúcnosti Ruska a o jeho nasledujúcom obrátení k Bohu, potom čo ho pápež zasvätil jej Nepoškvrnenému Srdcu.

Dôsledkom týchto udalostí sa v priebehu nasledujúcich desaťročí milióny ľudí modlili za Rusko, a tak takmer celá planéta zahorela láskou k tejto krajine a zovšadiaľ sa ozývali modlitby za ňu. V takomto zmysle môže ikona pomôcť Rusku splatiť tento duchovný dlh a vyjadriť nesmiernu vďačnosť Panny Márie Fatimskej.

ZRODENIE IKONY

Myšlienka napísať ikonu vznikla v čase mojej cesty do Moskvy roku 2000, no projekt sa začal realizovať až od konca roku 2002, keď som začal svoje kňazské pôsobenie v Rusku. Najprv som sa pýtal na názor niekoľkých petrohradských kňazov, rehoľníčok i veriacich, pričom sa mi od všetkých dostalo povzbudenie pri uskutočnení tohto diela. Niekoľko nasledujúcich mesiacov som zasvätil štúdiu ikonografie Matky Božej a štúdiu existujúcich vyobrazení Panny Márie Fatimskej.

FATIMA A COIMBRA

Existujú dva základné typy takýchto zobrazení uchovávané na poličke v izbe sestry Lucie: obraz Panny Márie Fatimskej v malej kaplnke na mieste, kde sa udialo zjavenie (Capelinha) a obraz Nepoškvrneného Srdca Panny Márie v Coimbre. Práve tento obraz mal najväčší vplyv na vznik spomínanej ikony. Videlo sa mi totiž, že najväčšími zodpovedá ikonografii Bohorodičky aj v súvislosti so zasvätením Ruska jej Nepoškvrnenému Srdcu.

Pre obe zobrazenia je charakteristická predĺžená forma tváre i celého obrazu Panny Márie, biela farba jej rúcha i závoja, ruženec a medailón visiaci na hrudi – tieto symboly boli dodržané i na ikone. Z coimbrského obrazu bol prebratý lem tiahnuci sa po okraji závoja a centrálné umiestnenie srdca obstúpeného trnám. Keď bol už projekt dôkladne premyslený, napísal som sestre Lucii do kláštora v Coimbre, aby som poznal jej mienku. Ako odpoveď mi

predstavená kláštora poslala potrebné informácie a projekt odobrila.

ZAČIATOK PRÁCE IKONOPISCA

V tom čase mi otec Igor Čabanov predstavil pravoslávneho ikonopisca, ktorý súhlasil s uskutočnením projektu. Obaja sme sa dali do práce s myšlienkou, že ak sa ikona bude páčiť katolíckemu kňazovi i ruskému umelcovi, bude to znamenať, že sme dosiahli cieľ. Ikonopisec sa ponoril do hl-

bokého štúdia literatúry o Fatime, modlil sa, prežil rôzne súženia, stretol sa s mnohými ťažkosťami, no po dvoch rokoch práce zavŕšil svoju priam zázračnú ikonu Fatimskej Božej Matky.

SESTRA LUCIA A IKONA

Počas pomerne dlhého času práce na ikone dostávala sestra Lucia fotografie zachytávajúce evolúciu procesu jej písania. Hoci mi spravidla odpovedala pred-

stavená, chápal som, že fotografie vždy ukazovala sestre Lucii, pretože odpoveď bola v množnom čísle: „Páči sa nám“ – a ja som pokračoval v načatom diele. Aby som sa uistil v pravdivosti svojho predpokladu, po smrti sestry Lucie som napísal list sestre Márii Celine, predstavenej kláštora v Coimbre, s otázkou: „Možno povedať, že sa sestre Lucii ikona páčila?“. Dostal som kladnú odpoveď potvrdzujúcu to, že sestra Lucia fotografie videla a sú-

hlasila s tým, čo sa dialo v Petrohrade. Bohužiaľ, odišla na večnosť, a tak sme jej nemohli ukázať prácu v jej konečnej podobe.

ŽENA SLNKOM ODETÁ

Ide o veľkú ikonu hodnú hlavnej oltárnej ikony v chráme, pretože Božia Matka zobrazená až po pás pripomína obvyklé pravoslávne ikony všeobecne uctievané po celom Rusku, napríklad ikonu Vladimírskkej alebo Kazaňskej Božej Matky, vrátane toho, že základnou charakteristickou črtou ikony je naplnenosť svetlom. Veď práve Panna Mária Fatimská bola plná svetla – toho svetla, ktoré „je Boh“, slovami pastierika Františka. Milostiplná, teda naplnená Bohom. Veď aj vo Fatime bola plná svetla: „Žena slnkom odetá“. To tesne približuje Fatimu k bohosloviu ikony. Existuje názor, podľa ktorého prvou ikonou každého ikonopisca má byť ikona Premenenia Pána, aby pochopili, že ikona má približovať božský svet svetu ľudskému, svet Boží zemi, Boží jas bielu rúchu premeneného osláveného Krista. To isté sa týka i Panny Márie Fatimskej.

SRDCE OBSTÚPENÉ TRNÍM

V centrálnej časti ikony sa nachádza medailón so slovom „srdce“ napísanom v cirkevno-slovanskej podobe. Tento detail navrhol ikonopisec Ivan Lvovič, aby sa tak prekonala ťažkosť vznikajúca pri zobrazení srdca na ikone, čo pravoslávna tradícia vníma ako niečo príliš telesné. Takýmto spôsobom písmená hovoriace o skutočnosti Srdca Máriinho túto skutočnosť vyjadrujú symbolicky, podľa ikonografickej tradície. Srdce obstúpené trnám ukazuje na Máriinu lásku k ľuďom a bolesť spôsobenú nedostatkom láskou ľudstva k Bohu. Ako prostriedok proti tejto bolesti nám Bohorodička predkladá ruženec, ktorý drží v rukách. Ikonopisec ho zobrazil vo fialovej farbe, zachytávajúc tak samotný zmysel kríža, čo má niesť každý kresťan túžiaci nasledovať Pána. Akoby takto ruženec fialovej farby vyjadroval samotnú podstatu Fatimského zjavenia obsiahnutú v slovách: „Modlitba a pokánie“.

EKUMENICKÉ POSLANIE IKONY

Na ikone sa okrem tradičných gréckych písmen MP ΘΥ, poukazujúcich na Máriino Božie materstvo, nachádzajú ešte dva nápisy. Vrchný predstavuje záhlavie ikony: „Obraz našej prečistej vládkyne Bohorodičky Fatimskej.“ Pod ním zľava stojí napísané veľkými písmenami: „Tebou Jednota“. Tieto slová nám pripomínajú

Ikona Panny Márie Fatimskej

ekumenickú misiu ikony, ktorá vznikla spoločným úsilím katolíckeho kňaza a pravoslávneho ikonopisca s cieľom vytvoriť obraz, pred ktorým by sa mohli modliť katolíci i pravoslávni. Sú v nich vyjadrené dva dôležité ekumenické momenty – ekumenizmus Máriinho Srdca a ekumenizmus mučeníctva – tesno spojené s Fatimským zjavením.

Naozaj nemožno vyvrátiť, že nás všetkých, čo žijeme v Rusku, osobitým spôsobom spája láska k Márii. Veď je zrejme, že všetci máme svoje miesto v Jej Materskom srdci a všetci sme v ňom zjednotení. Okrem toho výzva k jednote, ktorú v sebe nesie táto ikona, je spojená s ekumenizmom onoho mučeníctva, o ktorom sa hovorí v treťom Fatimskom tajomstve súvisiacom s mučeníctvom Cirkvi v 20. storočí. Kto pozná históriu Ruska a vie, ako sme vo väzeniach sovietskeho GULAGU – pravoslávni i katolíci – trpeli spolu, po prvýkrát zjednotení vzájomnými priateľskými vzťahmi, ten nemôže pochybovať o tom, že mučeníctvo zjavené fatimským pastierikom sa vzťahuje na veriacich oboch konfesíí. Ikona Fatimskej Panny Márie má za úlohu slúžiť jednote Cirkvi v osobe Márie, ktorá sa zjavila vo Fatime.

MIESTO A DEŇ ÚCTY

FATIMSKEJ IKONY

Dňa 24. júna 2006 bola ikona slávnostne posvätená moskovským arcibiskupom a ustanovená v katolíckom Kostole sv. Jána Krstiteľa v Puškine (býv. Cárské Selo) na znak Máriinho patronátu. Nie náhodou bola tri roky predtým farnosť Kostola sv. Jána Krstiteľa zasvätená Máriinmu Srdcu, ku ktorému sa utiekali veriaci s modlitbami za opätovné prinavrátenie tohto chrámu, potom čo ho roku 1938 skonfiškovali komunisti. A práve 24. júna 2006, na deň sv. Jána Krstiteľa, teda na deň patrocínia, začal chrám opäť slúžiť svojmu pôvodnému účelu. Udivujúca je ešte okolnosť, že 24. jún 2006 pripadol na sobotu po druhej nedeli po Zoslaní Ducha Svätého, a teda na sviatok Nepoškvrneného Srdca Panny Márie.

Ak bude táto ikona na želanie Bohorodičky uctievaná, postavíme Jej veľkú drevenú kaplnku, ktorá by bola základom pre svätyňu Fatimskej Panny Márie.

Sviatok ikony sa slávi 13. júla, v deň, keď Božia Matka počas Fatimského zjavenia hovorila o Rusku.

otec ALEXANDER
BURGOS-VELASCO

Preložila
Katarína Džunková

Ibusty majú svoj život. Niekedy skrývajú ľudské osudy tajomné, ukryté pod váhou rokov, nádejí, usilovnej práce, žiaľu, ale i radostí. Zrodili ich ruky umelca z hlíny a odtlačili do sadry.

I táto busta bola spočiatku biela, rokmi a prachom dostala sivočiernu patinu. Mój otec ju dal priateľovi umelcovi pretrieť bronzovou farbou. Bola to busta mojej hlavy, keď som mal necelé dva roky. Údajne ju zhotovil maďarský zajatec počas Slovenského povstania.

Roky pribúdali a busta chlapčenskej hlavy pre nedostatok vhodného miesta trónila v obývačke na skrini. Po skončení vysokej školy putovala busta so mnou z bytu do bytu, až ukončila svoju púť v našej obývačke vo Viedni, opäť na skrini. Na buste bol záhadný nápis GY GÁCH 1944. GY mohlo znamenať György.

Pred trinástimi rokmi som sa pokúšal pátrať po umelcovi, ktorý ju vytvoril, ale márne. Jedna moja kolegyňa, veľmi sympatická lekárka, pôvodom z Budapešti, cez svojich rodičov vypátrala, že sochár Gách pravdepodobne vojnu prežil, lebo jeho meno bolo v Budapešti známe. A to bolo všetko. Adresu, bližší kontakt, sa mi nepodarilo zistiť. Maďarčinu neovládám, bol som odkázaný na tlmočníka a po viacerých neúspechoch som to vzdal.

Z rozprávania mojich rodičov som si pamätal, že bustu zhotovil maďarský kapitán – letec, ktorý bol zostrelý pri Banskej Bystrici a dostal sa do zajatia počas povstania.

Zajatcov povstalci odtransportovali do Lúbietovskej školy, kde boli internovaní. V škole bývali moji rodičia, učitelia. Mama sa vyjadrovala o maďarskom letcovi, ako o veľmi kultivovanom a spoločenskom človekovi, ovládajúcim niekoľko rečí, ktorý sa sám ponúkol, že zhotoví moju bustu. Bol som vtedy sotva dvojročný, ale dlho som si pamätal na triedu i stupienok pri tabuli kde som stál i sedel, pokiaľ umelec modeloval z Lúbietovskej hlíny moju hlavu. Pamätal som si dokonca, že mi letec dovolil robiť jedno ucho. Samozrejme, že ho pozdejšie opravil, ale z toho sa dalo usúdiť, že má skúsenosti s malými deťmi a vie, ako ich zabaviť, aby mohol svoje dielo dokončiť.

Ako sa mu podarilo zo zasiahnutého lietadla zachrániť, som nevedel. Padákom? Pravdepodobne.

Od roku 1944 prešlo 72 rokov. Opäť, z dopisov mne nevyzreteľného popudu som sa začal zaoberať myšlienkou – pátrať po umelcovi, ktorý bustu zhotovil.

Vo februári 2006 som dostal pozvanie na Európsky kardiologický kongres do Budapešti. Sfotografovať som si bustu s ideou pokúsiť sa, ak mi to čas dovolí, pátrať po jej autorovi. V Budapešti z telef. zoznamu som si vypísal všetkých Gáchovcov. Bolo ich sedem. Postupne, pomocou tlmočníka, sme obtelefonovali všetkých. Jedna pani Lászlone Gách, vyše 80 ročná, si spomenula, že György Gách, maliar a sochár, sa vysťahoval po vojne do zahraničia. Chodieval do Budapešti a navštevoval pani menom Ibola, ale i tá už nebola medzi živými.

Ani pri mojej druhej návšteve Budapešti som nemal úspech. Pani Lászlone Gách tvrdila, že György Gách údajne robil nejaké sochy do budapeštianskeho Dómu, ktorý som dva razy osobne navštívil, celý prezrel, rozprával sa i s ľuďmi, ktorí v Dóme pracovali dlhé roky, vedeli nemecky, ale o Gáchovi nikto nevedel. Chcel som už založiť myšlienku vypátrať Györgiho Gácha do archívu, keď náhle som dostal správu, že na internetovej stránke, pod titulom Slovenské národné povstanie a posledný let dvojplôšnika v druhej svetovej vojne sa po nemecky môžem niečo o Gáchovi dočítať. Zrazu sa mi otvorilo neuveriteľné dobrodružstvo, ktoré tento letec prežil.

György Gách, maďarský sochár a maliar sa narodil roku 1909. Po otcovi György Gáchovi (1880 – 1962) zdedil umelecké nadanie a stal sa ako otec sochárom a maliarom. So svojou manželkou Evou sa zoznámil, keď jeho otec pracoval na jej buste. V tej dobe sa György zaujímal o letectvo a stal sa komerčným pilotom.

Dňa 1. septembra 1944 letel z Koľošváru do Budapešti. Lietadlo sa dostalo do hustých oblakov a búrkových mračien a muselo núdzovo pristáť. Nasledujúci deň 2. 9. 1944 ráno o 8,00 hod. vyštarto-

Z Lúbietovej do Pentagonu a Bieleho domu

vali do Krakova tri lietadlá typu junkers. V lietadle, ktoré pilotoval Gách bola päťčlenná posádka. Transportovali potraviny, poštu a tri sudy 100-oktánového benzínu. Nad Kremnickými horami, ako lietadlo letelo ponad nízkou hmlu, bolo spozorované dvojplôšnikom Avia B – 534. Bolo to bojové lietadlo slovenskej armády, označené žltým pásom na trupe. Na junkera vypálilo salvu striel. Maďari zostali prekvapení, neboli totiž informovaní, že na Slovensku sa začalo povstanie. Jeden letec bol smrteľne zasiahnutý, z lietadla sa vyvalil kúdel dymu. Druhý pilot bol zasiahnutý do lopatky, tretí člen posádky dostal zásah do hlavy. Naštáste sudy s benzínom neboli zasiahnuté.

Gách nestratil duchapritomnosť, prevzal riadenie lietadla, oddelil sa od svojich spoločníkov a pristál na blízkej lúke. Traja členovia posádky padli do zajatia slovenskej povstaleckej armády. Boli odtransportovaní do Banskej Bystrice a odtiaľ do Lúbietovej.

Keď som rozprával tento príbeh spisovateľovi Lacovi Ťažkému, povedal mi, že príbeh zostrelenia maďarského lietadla pri Banskej Bystrici mu vyrozprával hrdina jeho knihy – Aj v nebi je lúka, Janko Chrobáčik.

Spisovateľ Ťažký píše: „Nad lúkou, na ktorej som pásoval každý deň, hučali lietadlá, ovce sa mi plašili, dobytok badžgal, bál sa tých veľkých vrčiach vtákov. Videl som, ako jedného naši vojaci chceli zostreliť, ale netrafili. Tak hore k nemu na nebo vyletel náš letec a ten ho trafil. Ranené lietadlo zosadlo na lúku medzi ovce a vyšiel z neho maďarský kapitán. Ja som sa samý prvý s ním rozprával, lebo nezasadol na letisku, ale ako som povedal na lúke, na ktorej som pásoval. Skoro mi ovce znivočili. Pes sa hneď do neho pustil, len čo sa začal vyťahovať z lietadla, a on sa pustil do psa, po maďarsky sa mu prihovárал:

„Kutya, kuss! Nedobiedzaj do mňa, lebo ťa budem musieť zastreliť!”

A ja som mu povedal tiež po maďarsky:

„Pán honvéd, prečo by ste strieľali, on si len ovce na našej pastve chráni. Nič vám neurobí, nebojte sa.”

„Och Istenem! Pásztor! Ty vieš po maďarsky?” – potešil sa letec.

„Viem.”

„Ty si Maďar?”

„Ešteže čo! Pán honvéd!”

„Nehovor mi honvéd! Neurážaj ma!

Ja som százados, letec.”

Nič si z toho nerobte, szábadoš úr, ja všetkých vašich volám honvédmí.”

„A kde si sa naučil po maďarsky? „ „V sirotinci a v službe, aj v škole .... aj od honvédov.”

„To je dobre, človeče, že vieš po maďarsky. Povedz tým, čo sa blížila k nám, aby ma nezastreli, že im poviem všetko, čo budú odomňa chcieť.”

Mal šťastie, že mi to povedal, lebo ja som šiel tým vojakom naproti a hneď som im to povedal, ako mi kázal. Nezastreli ho, len ho odzbrojili a niekde odviekli.”

V priebehu rokov som natrafil ešte na jeden prameň, kde som našiel zmienku o Gáchovi v Lúbietovej. Evanjelický farár v Lúbietovej Ctibor Handzo si písal od augusta 1944 do augusta 1945 denník, ktorý dlhé roky ležal v truhlici na pôjde. Po mnohých rokoch ho našla dcéra Viera, vydatá za básnika Mihálika a v roku 2001 vyšiel denník tlačou pod názvom – Údery a údely. 1. októbra 1944 na str. 41 Handzo píše:

„Zo zajatých maďarských dôstojníkov, ktorých zostrelili v Bystrici na Fončorde, je istý nadporučík Gách výborný kresliarom a sochárom. Vie po nemecky aj anglicky, no nielen to: naši poľovníci v týchto dňoch zastrelili pekneho srnca, prenechali ho zajateckému tábore a tento Gách urobil zo srnca výborný guláš.”

Na str. 55 z 26. októbra je poznámka „Zo školy odviekli zajatých Nemcov a Maďarov, údajne išli na Staré Hory a Donovaly”

Z toho sa dá usudzovať, že Gách strávil v Lúbietovej v zajateckom tábore 6 až 7 týždňov.

V septembri 1944 sa dostala do Budapešti správa, že Georgy Gách padol na Slovensku hrdinskou smrťou. Jeho manželka, ktorá bola v ôsmom mesiaci tehotenstva, to prišiel oznámiť styčný dôstojník a priniesol jej vyznamenanie in memoriam. Aké bolo jej prekvapenie, keď sa po dvoch mesiacoch 2. novembra vo dverách objavil jej manžel živý a zdravý.

Z Lúbietovej odviekli vojaci zajatých Maďarov smerom na Staré Hory, ale počas náletu nemeckých lietadiel sa im podarilo ujsť. Prezliekli sa do slovenských vojenských uniforiem a po niekoľkých dňoch sa im podarilo dostať až na maďarskú hranicu. Pochod bol veľmi namáhavý, presúvať sa mohli len v noci. Na hranici boli zajatí maďarskými vo-

jakmi a po zistení identity, odtransportovaní do Budapešti.

Tu sa však nekončia vojnové dobrodružstvá Györgiho Gácha. Budapešť dobyla ruská armáda, bol zajatý ruskou tajnou službou a odvezený, ako vojnový zajatec do Ruska. Tam v lágrí portrétoval ruských dôstojníkov, dokonca urobil Stalinovu bustu. Zo zajatia ho predčasne oslobodil jeho umelecký talent. Jeden ruský dôstojník sa údajne vyslovil: Tento človek, ktorý portrétuje našich dôstojníkov musí byť náš človek.

Po návrate do vlasti nepobudol dlho doma, ale sa rozhodol emigrovať ako letec do Libanonu. Ako profesor sochár a impresionistický maliar Akadémie v Bejrúte precestoval Európu, Stredný Východ, Severnú a Južnú Ameriku, Mexiko. Od roku 1952 sa usadil v New Yorku. Zomrel v roku 1996.

Za svoj život vytvoril okolo 1400 sošiek a 997 obrazov. Získal 50 cien a zlatých medailí. Viac ako polovica jeho diel bola rozpredaná.

Ale tu sa jeho príbeh nekončí. Začiatkom roku 2006 som v Trenčíne navštívil pilota plukovníka na dôchodku Františka Cypricha, ktorý 2. 9. 1944 zostrelil lietadlo, ktoré pilotoval György Gách. Rozprával mi, že Gách ho osobne navštívil a pozval na návštevu do New Yorku. Telefonicky som sa skontaktoval s 91-ročnou manželkou Györgyho Gácha Evou. Vymenili sme si listy, poslala mi katalógy prác jej manžela.

Jej dcéra Susie Gach Pelle zdedila tiež maliarsky talent po otcovi a starom otcovi a jej 23. ročný syn Evan Gach Pelle je tiež nadaným umelcom. Je to prakticky už 4. generácia umelcov. Manžel Susie Gach Pelle - Robert Pelle vlastni na Long Island v New Yorku firmu so 100-ročnou tradíciou, ktorá montuje špeciálne dvere. Táto firma montovala špeciálne dvere do Pentagonu, Rockefeller Centrum a do Bieleho domu.

A tu sa končí dobrodružná cesta, ktorá sa začala na konci II. svet. vojny a skončila v Bielom Dome. Cesta, ktorá za podivuhodných okolností zblížila dve neznáme rodiny. Dva body ľudských osudov, medzi ktorými ležalo 62 rokov.

Často som sa zamýšľal nad tým, aký toto všetko malo význam. Pozerám sa na bustu malého chlapčeka a v ušiach mi rezonujú slová - Veru, hovorím vám, kto neprijme kráľovstvo Božie ako dieťa, nevojde doň! /Mk 10.15,16 /.

MARTIN JANČUŠKA

Viedeň

Msrgr. Jozef Tiso – katolícky kňaz, teológ, štátnik – jedna z najvýznamnejších osobností slovenských dejín. Bol prvým prezidentom Slovenskej republiky – hlavou prvého štátneho útvaru Slovákov po vyše tisíc rokoch. Politickú činnosť nechápal ako cestu k osobným výhodám či zbohatnutiu, ale ako službu Bohu, cirkvi a národu. Jeho celoživotným heslom bolo: „Nič pre seba – všetko pre národ“.

RODINNÝ PŮVOD A VZDELANIE

Pochádzal z rodiny malého živnostníka Jozefa Gašpara Tisu (1862 – 1943) z Veľkej Bytče. Jeho matkou bola Terézia Tisová, rod. Budíšková (1863 – 1947). Malí sedem detí – troch synov a štyri dcéry. Bol mimoriadne nadaný. Teologické vzdelanie absolvoval na Viedenskej univerzite. Kňazskú formáciu na prestížnom Pazmaneu vo Viedni. V roku 1910 bol vysvätený za kňaza. (Kňazom sa stal i brat Ján). Jeho prvými pôsobiskami boli Oščadnica a Rajec. Už ako mladý kňaz mal blízko k jednoduchým ľuďom. Kládol dôraz na sociálne a hospodárske povznesenie dediny, bojoval proti úžere. V roku 1914 pôsobil ako poľný kurát, potom vyučoval na gymnáziu, bol špirituálom Kňazského seminára v Nitre. V roku 1918 sa stal profesorom morálnej teológie a o tri roky i tajomníkom nitrianskeho biskupa. Po národnej stránke patrili k tzv. tichým Slovákom. Vznik ČSR v roku 1918 otvorene privítal.

TISO AKO POLITIK A ŠTÁTNIK (1918 – 1945)

Po obnovení činnosti Slovenskej ľudovej strany (SLS) v decembri 1918 sa aktívne zapojil do jej činnosti. Patrili k najbližším spolupracovníkom vodcu strany Andreja Hlinku. Na rozdiel od maďarských strán, ktoré ČSR odmietali a presadzovali obnovu Uhorska, mala SLS i Tiso k ČSR kladný postoj. Za podmienku spravodlivého postavenia Slovenska v republike však pokladali jeho samosprávu (autonómiu). Tú Slovákom garantovala už T. G. Masaryk v Pittsburskej dohode z roku 1918. Od roku 1925 bol poslancom parlamentu a v rokoch 1927 – 1929, počas účasti HSLS vo vláde, ministrom zdravotníctva. Presadzoval katolícko-evanjelickú spoluprácu na národnej báze. V roku 1936 dal v Bánovciach postaviť prvú sochu Ľudovíta Štúra. Po smrti A. Hlinku v auguste 1938 bol Tiso politik s najväčšou autoritou v strane a fakticky ju viedol.

Po zmene medzinárodnej situácie a politických rokovaniach dňa 6. októbra 1938 v Žiline vyhlásil autonómiu Slovenska. Po schválení ústrednou vládou v Prahe sa stal prvým premiérom krajinskej vlády. Slovenské politické strany sa pod taktovkou HSLS zjednotili, marxistické strany boli zakázané, čím vznikol autoritatívny politický systém.

Od vzniku Slovenského štátu 14. marca 1939 (od júla 1939 Slovenská republika) bol premiérom. V októbri 1939 ho snem jednohlasne zvolil za prezidenta SR. Zjazd HSLS v Trenčíne ho zvolil za predsedu strany. V roku 1942 zákonom získal titul vodcu.

Najväčším problémom bolo, že Tiso stál na čele národa, ktorý bol pre Európu neznámy a štátu, ktorý bol pre svet nesamozrejmy. SR nemala medzinárodnú podporu. O svoju existenciu musela zápasit s Maďarskom, ktoré sa ani po anexii juhu Slovenska (a Podkarpatskej Rusi) v rokoch 1938/1939 nevzdalo snáh o získanie jeho zvyšku. So stratou Slovenska sa nezmiarila ani česká politika, ktorej sila postupne stúpala. Kritickosť položenia zvyšovala aj vojnová situácia a tlak Nemecka. Tisovou hlavnou snahou bolo prežitie národa a minimalizácia ľudských i materiálnych strát počas vojny, ako aj odolávanie tlaku nacistickej politiky. To sa mu až do augustového prevratu v roku 1944 aj darilo. Slovenská republika bola ostrovom prosperity a pokoja vo vojnovnej Európe. Povedľa Švajčiarska aj akýmsi azylovým centrom, vďaka ktorému sa zachránili nielen

2017 - rok Dr. Jozefa Tisu

tisíce domácich židov, ale aj utečencov z Európy, vrátane prenasledovaných Slovákov z Maďarska.

• Od roku 1924 do roku 1945 bol Tiso aj dekanom-farárom v Bánovciach nad Bebravou. Sem každý týždeň dochádzal. Bánovská fara sa stala neoficiálnym miestom pre najrôznejšie návštevy, žiadosti a intervencie obyčajných ľudí. Tiso požíval mimoriadnu obľúbenosť a dôveru ľudí. Pohyboval sa bez ochranky. Žil len z kňazského platu a nenadobudol žiaden majetok.

POLITICKÝ PROCES A TISOVA PAMÄŤ V OBDOBÍ NÁRODNEJ NESLOBODY (1945 – 1989)

Prvá SR musela – z rozhodnutia veľmocí – zaniknúť. Hlavným cieľom obnovenej ČSR na čele s E. Benešom bolo „zabetónovanie“ jej existencie. Už nikdy sa nemala rozpadnúť. Súčasťou tejto politiky bolo exemplárne potrestanie predstaviteľov SR i kriminalizácia idey slovenskej štátnosti, a tým odstrašenie všetkých, ktorý by sa o ňu usilovali v budúcnosti. Kým Norimberský súd vyniesol 12 rozsudkov smrti nad predstaviteľmi stotomiliónového Nemecka, hlavného vinníka druhej sv. vojny, pri trojmiliónovej SR Národný súd na smrť odsúdil až 17 predstaviteľov. Aj keď medzi Slovákami vojnových zločincov nebolo.

Tiso a vládni činitelia pred postupujúcou Červenou armádou, odvliekajúcou tisíce občanov do sovietskych táborov smrti, v apríli 1945 evakovali na územie Rakúska a Nemecka. Po zatknutí príslušníkmi americkej bezpečnosti v Bavorsku bol Tiso vydaný do obnovenej ČSR a 2. decembra 1946 postavený pred retribučný Národný súd. Najväčšiu časť obžaloby tvorili obvinenia z „rozbitia ČSR“. Tiež z „domácej zrady“ či „zrady na povstaní“. O treste smrti rozhodol prezident Beneš už pred začiatkom procesu. Išlo len o to, či bude i vykonaný. Za popravu boli komunisti, partizáni a české strany. Za milosť časť Demokratickej strany a cirkvi.

Dňa 15. apríla 1947 bol odsúdený na trest smrti a 18. apríla 1947 v Bratislave obesený.

Napriek odsúdeniu a kriminalizácii si sympatie národa uchoval. Podľa odhadu Gustáva Husáka, ktorý vyslovil počas väznenia v Leopoldove, s ním v roku 1948 sympatizovalo až 80% Slovákov. Po svojej smrti tak začal žiť akoby druhý život. Bol symbolom prvej

slovenskej štátnosti v moderných dejinách. Pre väčšinu národa aj mučeníkom národnoštátnej myšlienky a protikomunistického stanoviska. Vidno to aj v početných protištátnych skupinách a iniciatívach, kde boli práve Tiso a štátna samostatnosť ústrednými motívmi.

Zo strany československého štátu sa však Tisovi dostala výlučne kriminalizácia a pamäťové zatratenie, a to až do roku 1989. Nebol pripustený ani náznak diskusie. Ešte v lete 1988, za tzv. perestrojky, dostal katolícky disident Ivan Polanský za vydanie samizdatu Historický zápisník o Tisovi štyri roky nepodmienečne. Seriál Kríž v osídľach moci premietaný v roku 1989 sa v ničom neodlišoval od propagandy 50. rokov.

Počas obdobia národnej neslobody a potlačania základných práv národa (1945 – 1989) sa Tisova pamiatka mohla slobodne pestovať iba v exile. Pre zahraničných Slovákov po roku 1945 bol najväčšou osobnosťou národných dejín. Bol symbolom vlastnej štátnosti i protikomunistického postoja, čo boli kľúčové atribúty exilovej politiky, neskôr vyjadrené i Svetovým kongresom Slovákov, strešnou organizáciou Slovákov vo svete. Tiso si pripomínali osobitne intelektuáli, čo sa prejavilo v množstve odbornej i spomienkovej literatúry, poézie, prózy, umeleckých diel i pamätných tabúl. Svoj portrét mal v Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme, ktorý bol akýmsi neoficiálnym, nábožensko-kultúrnym centrom Slovákov v exile. Za zmienku stojí aj d'akovná tabuľa vo Washingtonskej katedrále Basilica of the National Shrine, ktorú z vďaka za záchranu svojho života inštaloval jeden zo zostrelých amerických letcov na území SR. V exile sa rozbehli snahy o jeho beatifikáciu. Vrcholným podujatím konaným k jeho úcte boli púte do bavorského Altöttingu, miesta jeho posledného pobytu na slobode, v rokoch 1979 – 1996. Zastavené boli na základe úradného podfuku zo strany vtedajšieho sekretára KBS biskupa P. Dubovského.

TISOVA ROLA PO ROKU 1989 A V PROCESSE NOVODOBEJ KOLONIZÁCIE SLOVENSKA

November 1989 a pád totality bol pre vtedajších pamätníkov nádejou aj na vypovedanie plnej pravdy o Dr. Tisovi, či aspoň na konfrontáciu s dovtedajšími dogmami. V 90. rokoch, keď existovala sloboda médií, sa táto

spoločenská diskusia začala. Tiso sa objavoval na titulných stranách mnohých periodík (Slovenské správy, Slovenské ozveny, Slovák Express, Slovák a národná jednota, Nový Slovák, Slovenský národ, Hlas Slovenska, 23:55 a i.) Vychádzalo množstvo spomienkových i odborných článkov. Televízia a rozhlas pripúšťali aj protichodné, polemické pohľady. Pod záštitou predsedu Slovenskej národnej rady sa v roku 1992 konala vedecká konferencia s cieľom objektívneho zhodnotenia Tisovej osobnosti. Hľadanie historickej pravdy bolo – na veľmi krátky čas – aj v politickom záujme. Tisove portréty sa spontánne objavovali v uliciach a na námestiach. Podarilo sa obnoviť jeho rodný dom v Bytči, inštaloval pomník na hrob na Martinskem cintoríne, pamätne tabule na miestach jeho kaplánskeho pôsobenia v Oščadnici, Rajci, či na Katolícky dom v Žiline.

Výpredaj ekonomických zdrojov, degradácia role štátu po roku 1998, anexia SR zo strany EÚ, mali neblahé dôsledky aj na mediálnu a spoločenskú sféru. Pod strechou americko-bruselského diktátu a snáh o zničenie európskych národov i štátov, kresťanský a národný prvok nemajú miesto. Podobne ako v časoch komunistickej totality je tu snaha o zničenie cirkvi a odnarodnenie národa. Tá, na domácej pôde, spája (bývalých) marxistov a liberálov. V šírení protislovenskej a protikatolíckej nenávisti sú rovnako agilnými konšpiračné denníky (SME „N“), ako bývalý denník ÚV KSS „Pravda“. Pluralita médií zanikla. Skryto či otvorene zasahujú niektorí predstavitelia Židovskej náboženskej obce. Tiso, symbol práva Slovákov na vlastný štát, ale aj ako stelesnenie Hlinkovho hesla „Slovensko Slovákom“, je pre novodobých ekonomických či ideologických kolonizátorov neprijateľný. Na pozadí zápasov o výklad historických osobností sme svedkami nástupu novej diktatúry a perzekúcií národne orientovaných osôb a skupín. Tiso, podobne ako pred rokom 1989, sa tak znova stáva symbolom odporu voči neslobode a národnému i ľudskému zotročeniu.

Pri príležitosti dvoch okrúhlych životných výročí – 130 rokov od narodenia a 70 rokov od smrti – je rok 2017 vyhlásený za Rok Dr. Jozefa Tisu. Z tohto dôvodu prinesie aj viacero sprievodných historicko-kultúrnych podujatí viažucich sa ako k Tisovej osobnosti, tak aj k jeho historickej pamäti.

VALENTÍN BENIAK

Tiso

*Aby tu nebolo zas na stá cudzích pánov,
nech Ty si vodca náš, čo z našej krvi si,
ten veniec, ktorý Ti ovíjame dnes skrānou,
má zeleň z Dunaja a kvety z Torysy.*

*Aby bol domov náš pevný a podľa plánov
a rod náš, aby mal drobiť čo do misy:
v zbroji a pokľaku pred mocnou nebies bránou
voláme modlitbu „Otče náš, ktorý si...“*

*Ktorý si v Istotách, daj ohňa z hviezdnych vatier,
dnes sme si zvolili pána Váhu a Tatier,
daj, by nás jeho duch viedol vždy cestou dobra*

*a daj, kým národ náš dorastie silou obra,
v objatí s dvojkrížom by nám v ňom zasa vstal
slávny náš Svätopluk, náš starý dobrý kráľ.*

(Pokračovanie z 2. strany)

A či všetky tie sprievody kadejakej zberby, „pohodové“ festivaly, „dúhové pochody“, ktoré opäť sledujú iba menšinové ciele, no sú bohato zásobené stádom poskakujúcich, zmanipulovaných biorobotov alebo kozliatok, ovečiek, zajačikov či iných postáv s psychikou živočicha, k tomu zopár vyslancov LGBT, niekoľko členov umeleckých obcí, politicky korektná zorka vedeckých „celebrít“, úderka aktivistov mimovládnych organizácií, ktorých (niektorých hádam aj proti ich vôli) skrytí organizátori vmanipulovali do účasti na takýchto verejných demonštráciách, pretože tie sú súčasťou vojny, celkom reálnej vojny v jej premnohých podobách. A ľudstvo musí zmobilizovať všetky svoje sily, aby v tejto vojne neprehralo, aby v nej uhájilo svoju ľudskosť, osobný a agapický charakter svojej existencie, aby revitalizovalo svoje kontraktívne a kooperatívne sklony a skrotilo chvilivú zameranosť na nízky, duchapustý konzum. To znamená nedovoliť, aby bolo ľudstvo zrazené na úroveň dobytky, hmyzu alebo kyborga. Práve taký je totiž cieľ riadenia globalistických elit, ich globálnej moci – udržať človeka v ohrade živočíšnych inštinktov alebo na elektronickej vódzke v existenčnom móde živočicha, mangurta bez pamäti či biorobota.

Už počujem, ako liberáli i konzervatívci, zelení, modrí i červení zborovo hučia: Konšpiračná teória!

Aká konšpiračná teória? Globalizácia je reálna, objektívne prebiehajúci globálny historický proces. Len koncepcia jeho riadenia je subjektívna. Problém nespočíva v globa-

Z potopy, v čase striedania stráží

lizácii. Celé to rozdeľovanie na stúpcov a odporcov globalizácie je zavádzajúce a neraz úmyselne zastiera pravú povahu a zmysel globalizácie. Ani jedni, ani druhí neodkrývajú pravdu, naopak, často aj nevedomky a nechtiac deformujú, dezinterpretujú a zahmlievajú globalizačné procesy, najmä ich riadiace koncepcie a subjekty riadenia.

Ak je globalizácia objektívny proces, potom vyvstáva otázka, ako tento proces riadiť. A tu sa ukazuje, že koncepciu takéhoto riadenia prvýkrát úspešne pripravili ešte veľkňazi a veštcí starého Egypta (to množstvo dokumentárnych programov o starom Egypte odvysielaných vo svetových médiách v ostatných rokoch určite nie je náhodné) a po nich neskôr „prepisovači“ a „upravovatelia“ pôvodného Kristovho učenia, tvorcovia koncepcie jednoty Starého a Nového zákona.

V historickej podobe kresťanstva nejde o bezprostredné učenie Ježiša Krista. V dejinne sformovanom kresťanstve a v celej biblickej koncepcii tvorí Starý a Nový zákon jeden celok, cirkev sa nezrieka Starého zákona a celé jej učenie je niekde viac, inde menej vzdialené od Kristovho učenia. Samozrejme, pôvodným úmyslom koncepcie bolo pomôcť ľudstvu dospieť do plnosti

ľudského bytia, pomôcť človeku vyhnúť sa upadnutiu do stavu živočíšneho prežívania či do stavu masy somnambulov fungujúcich pod mocenským bičom démonov oligarchického, zlatom iluminovaného „neba“, teda pomôcť mu stať sa človekom s celostne rozvinutou a hierarchicky usporiadanou štruktúrou v harmonických vnútorných i vonkajších interakciách s blízkymi i s transcendentnom. No „správcovia“ tejto koncepcie pochopili, že globalizácia je objektívny proces integrácie produktívnych síl spoločnosti a koncentrácie ich riadenia a ako taký sa stáva novým činiteľom tvorivo prispôbivej transformácie prostredia. Tak mohli vytvárať a sledovať svoje ciele vo vzťahu k tomuto faktoru. Na úrovni sveta v čase rozpadu Rímskej ríše sa takouto (subjektívnou) koncepciou riadenia (objektívneho) procesu globalizácie stala Biblia, a to aj napriek tomu, že v nej nenájdeme ani slovo o riadení. A neskôr, napríklad ani slovanskí vierozvestovia Konštantín a Metod neprišli na Veľkú Moravu so slovami o riadení na perách a há-dam ani s jeho vedomím. Prívčalali na koňoch, a teda nielen tak, pre nič za nič. Prišli s nejakým posolstvom, s nejakou výzvou či ultimátom. Králi či kniežatá, teda tí, ktorí riadili Veľkú Moravu, boli

povinní na túto výzvu, na toto ultimátum („Buď ponúknete alternatívu tej koncepcie riadenia, s ktorou sme k vám prišli, alebo prijmete našu koncepciu.“) odpovedať.

Že odpovedali nielen správne, ale aj dobre, svedčí fakt, že spomedzi západných Slovanov iba Slováci, Moravanovia a Česi zostali nažive a udržali si svoju etnickú, národnú, kresťanskú a kultúrnu identitu. A že by širitelia kresťanstva dostali pozvánku? Asi tak, ako bratské armády Varšavskej zmluvy v šesťdesiatom ôsmom do Československa alebo základne NATO po osemdesiatom deviatom do všetkých štátov okolo Ruska.

Aké podobné, a predsa úplne iné! Dnes sa však elity či vykonávateľia moci v EÚ a v európskych štátoch neorientujú podľa židovskokresťanskej Biblie ako globálnej koncepcie riadenia. A zapriahnúť v chomúte jej súčasnej, americkej či globalistickej (kabalistickej, scientologickej, islamskej?) podoby zostali dezorientovaní, vedomky či nevedomky zrádzajú svoje národy a narkotizujú životný potenciál západnej či európskej civilizácie. Stále sa krúčia okolo domácej a zahraničnej, vnútornej a vonkajšej politiky, niečo blúznivo odhadujú z geopolitiky, no nevidia, že všetky

tieto procesy pretekajú riečiskom globálnej politiky. A tak vlády, ktoré si tento fakt neuvedomujú, privádzajú na svoje národy a krajiny ničivé hrôzy potopy, katastrof, tragédií. Pod symbolom venca či koruny zlatých hviezd na modrom nebi rozvracajú horúčkovo rozhadzujú bahno po všetkom, čo odkazuje na človeka ako živý obraz Boha, na jeho kreatívny potenciál a slobodnú vôľu založenú na láske a zodpovednosti.

Tá irónia! Pod touto osvetľujúcou ilumináciou hviezd a neba pracujú na ničení národných kresťanských štátov a ich kultúr, vedú vojnu proti Bohu, proti kresťanstvu a jeho morálke, proti rodine a človeku, proti všetkému, čo zvelebovalo svet, napomáhalo, napomáha a stále posilňuje človeka v jeho úsilí neupadnúť do stavu živočicha, ale naopak, stať sa nefalšovanou, slobodnou ľudskou osobou. Ak zostalo niečo z pôvodného Kristovho kresťanstva, tak to súčasní rozmetávači, farizeji, vykladači a úzerníci premenili na trhové kšeftovanie s takzvanými kresťanskými hodnotami (vítanie moslimov a islamizmu – teda nepriateľov kresťanov, Európanov a Európy – vnútri Európy, uzákoňovanie sexuálnych zvráteností, humanitárne bombardovanie a podobne), na trhovisko, ktoré má človeku zahatať cestu k priamej komunikácii so všeobjímajúcim, všemohúcim Bohom.

Opakujem:

Olizujú nás pekelné plamene ničivej vojny, jej jedovaté ciagle do nás vnikajú ako do stojatých, hnilobných vôd močarísk.

JOZEF PAUER

(Pokračovanie v budúcom čísle)

Viliam Judák: *Boží priatelia – slovenské martyrológium*. (SSV Trnava 2016, 631 strán)

Viacerí nitrianski biskupi posledných 150 rokov sa vyznačovali nielen ako horliví pastieri im zvereného veriacieho ľudu, ale aj talentovaní spisovatelia, ktorí duchovnou spisbou obohatili našu i svetovú pokladnicu náboženskej literatúry. Tak napríklad Augustín Roškovaní (ktorý spravoval diecézu v rokoch 1859-1892) zanechal po sebe vyše 30 zväzkov teologických spisov na rozličné historické i aktuálne témy. Keď Pius IX. v roku 1854 vyhlásil dogmu o nepoškvrnenom počatí Panny Márie, Roškovaní pohotovo o tomto špeciálnom privilégii Bohorodičky napísal dvanásťzväzkové dielo Beata Virgo Maria in suo conceptu immaculata (Budapest, 1873-4). Plodným spisovateľom bol aj arcibiskup Karol Kmeťko (1920-1948), ako i kardinál Ján Chryzostom Korec (1990-2005).

V ich stopách kráča aj súčasný nitriansky biskup Viliam Judák, ktorý riadi diecézu od roku 2005 a ktorý je autorom alebo spoluautorom úctyhodného a každoročne vzrastajúceho počtu knižných publikácií.

Jednou z jeho posledných prác je dielo *Boží priatelia; slovenské martyrológium*. Nejde tu o celkom novú knihu. Monografia s týmto názvom vyšla v nakladateľstve LÚČ v roku 1995. Nové vydanie sa však líši od staršieho dôkladným prepracovaním a rozšírením. Dielo, ku ktorému napísal úvod arcibiskup Stanislav Zvolenský, pozostáva zo 49 kapitol a podáva informácie o hrdinskom živote 58 osôb, ktoré sú nejakým spôsobom spojené so Slovenskom; niektorí a niektoré sa tu narodili, iní a iné tu blahodarné pôso-

Slovenské martyrológium

bili, iní a iné mali v žilách slovenskú krv, zdedenú po svojich predkoch.

Časové rozpätie knihy sa klenie ponad 12 storočí; začína sa životopisným náčrtom našich vierozvestov v 9. storočí a končí pohnutým životom kardinála Korca v 21. storočí. Ale nie všetky storočia sú rovnako zastúpené. Z obdobia od 12. až 16. storočia je zaznamenaná iba jedna postava svätého a bezúhonného života, Alžbeta Bratislavská-Durínska z 13. storočia. To nie je preto, že v tom čase nežili na našom území ľudia svätého života, ale skôr preto, že sme nemali kronikára, ktorý by zachoval beh ich života a tak – nezaslúžene – zapadli prachom zabudnutia.

Súčasný Rímske Martyrológium, podľa vzoru ktorého nám autor podáva jeho dosiaľ najkompletnejšiu slovenskú verziu, obsahuje vyše 7 000 mien svätých a blahoslavených, ktorých kult Cirkev oficiálne uznáva a ktorých životy nám predkladá ako príklady hodné nasledovania. Biskup Judák do svojho martyrológia sa rozhodol zahrnúť aj osoby, ktoré cirkevná autorita zatiaľ nekanonizovala, ani nevyhlásila za blahoslavené. Niet však ani najmenších pochyb, že ide o skutočných „Božích priateľov“, aj keď sa nenašla skupina nadšencov, ktorá by ich kauzy predložila pred Kongregáciu pre blahorečenia a pripravila nákladný a často dlhotrvajúci beatifikačný proces.

Je potešiteľné a inšpirujúce, že hneď po prijatí kresťanstva žil na našom území pomerne veľký počet osôb hrdinského charakteru (s. 11-76). Autor jednoduchým štýlom, ale pritom pútavo a historicky verne, vykresľuje portréty

svätcov slovenskej zeme v 9., 10. a 11. storočí. Sú to predovšetkým misionári, ktorí prišli ohlasovať evanjelium našim slovenským predkom a našli tu nielen úrodnú pôdu, ale aj oddaných nasledovníkov, ako bol sv. Gorazd a jeho druhovia: Klement, Naum, Sáva, Angelár. V krajine prekvital kláštorň život, ktorého svätými plodmi bol rehoľníci sv. Ivan, Andrej-Svord, Beňadik. Spravovali ju vladári, ktorí sa usilovali upevňovať kresťanskú vieru v národoch, nad ktorými vládli a presadzovať princípy evanjelia do verejného života – sv. Štefan, sv. Ladislav, sv. Imrich. Do tejto galérie panovníkov by sa bol mohol zaradiť aj náš Rastic-Rastislav, ktorý povolal k nám svätých bratov z Východu a ktorý sa uctieva ako svätec v sesterskej Pravoslávnej cirkvi.

Ďalším mimoriadne plodným obdobím svätosti boli roky reformácie a rekatolizácie v 17. storočí. Zo svetského pohľadu bolo to storočie rozvratu, náboženských bojov, a tzv. stavovských povstaní. Slovensko bolo javiskom krvavých zrážok kresťanov s Turkami a – bohužiaľ – aj kresťanov medzi sebou. Ale súčasne to bolo i obdobie ťažkých skúšok viery a pevnosti charakteru. A bolo mnoho hrdinov, ktorí ostali verní až do preliatia krvi. Popri známých menách ako traja Košickí mučeníci, Ján Simonides, Ján Tranoscius, autor nám predstavuje aj menej známe osobnosti, ako bol Juraj Čepeláni (s. 105-114). Poukazuje aj na mučeníkov, ktorých mená ostávajú známe iba Pánu Bohu. Ide asi o 20 osôb, ktorých zoznam v roku 1684 predložil Svätej Stolicy arcibiskup Juraj

Selepčeni (s. 141-143) s dodatkom, že okrem nich boli aj „mnohí iní knazi a katolícki veriaci, prenasledovaní pre svoju vieru a tak dosiahli korunu mučeníctva. Oni budú záchrancami pravej viery nášho národa.“ (s. 143).

Pomerne najznámejšie a nám najbližšie je 20. storočie. Štatisticky možno dokázať, že nikdy v dejinách kresťanstva nebola Cirkev vystavená toľkým prenasledovaniám, ako v minulom storočí. Prenasledovania postihli Cirkev v Mexiku, vo Španielsku, v niektorých misijných krajinách, ale najmä v nacistickom Nemecku, v Sovietskom zväze a krajinách, ktoré mali to nešťastie, že sa dostali pod ich vplyv alebo priamu kontrolu. Medzi nimi bolo aj naše Slovensko, ktoré sa v rokoch 1945-1989 tiež ocitlo medzi krajinami, kde často za vieru bolo treba trpieť, ba i zomierať. Je potešiteľné, že medzi našimi rodákmi žili pevné charaktery a hrdinské duše, ktoré vedeli odolávať nástrahám prenasledovateľov, nedali sa zlomiť ani tým najkrutejším terorom a svojím správaním zanechali nám nasledovania hodný príklad. Prakticky polovičku knihy (s. 222-529) venuje autor Viliam Judák týmto jasným svetlám a verným svedkom viery. Pred našimi očami defilujú mená ako Alfonz Paulen, Zdenka Cecília Schelingová, Metod Dominik Trčka, Ján Hutyra, Michal Buzalka, Ján Vojtaššák, Ján Ivan Mastiliak, Titus Zeman ďalší. S každým menom je spojená dojemná história vernosti zásadám evanjelia a neotrasiteľnej dôvery v Božiu prozreteľnosť.

V knihe sa čitateľ stretne aj s postavami, ktoré s nami nežili a ktoré ku

Slovensku viaže iba pôvod ich rodičov: rehoľná sestra bl. Mirjam Terézia Demjanovičová (s. 173-184), alebo jezuita Ján Anton Harďoň (s. 540-548). Obaja síce žili a pôsobili v Spojených štátoch, ale sú „kost’ z našich kostí a krv z našej krvi“ a teda právom môžeme byť na nich hrdí.

Poslednú kapitolu knihy autor venuje svetlej pamiatke Jána Chryzostoma Korca (s. 588-621), ktorý ako nitriansky biskup bol jeho predchodcom a ktorého tituluje ako „svedok, vyznávač, mysliteľ“.

Kniha *Boží priatelia* je v určitom zmysle priekopnícke dielo. Biskup Viliam Judák vykonal veľmi záslužný čin. S usilovnosťou pre neho tak charakteristickou vyniesol na svetlo veci staršie i nové.

Avšak aj toto jeho chvályhodné úsilie je len ten príslušný viditeľný vrchol ľadovca. Náš národ má ešte veľa neznámych Božích priateľov, ktorých mená sú síce zapísané v „knihe života“, ale nie v pamäti národa. Autor týmto svojím dielom poukázal na prácu, ktorá nás ešte stále čaká: odhaliť svetu i nám postavy svätého života z našej dávnejšej i bližšej minulosti. Veď iste každý čitateľ by si vedel spomenúť na osoby, čo by sa mohli dôstojne pridať k zoznamu, ktorý pripravil usilovný a pracovitý skúmateľ Viliam Judák.

Nakoniec iba dva-tri poukazy na menšie nedokonalosti: Otakar Prohászka („apostolus et praceptor Hungariae“) zomrel v roku 1927, a nie 1928 (s. 195); podobne aj Anna Harďoňová, matka Jána A. Harďoňa, ktorá nezomrela v roku 1848 (s. 542), ale v roku 1948. A potreba „stať sa vnútornou slobodným a nezávislým“ platí aj pre súčasníkov, teda pre človeka nie 20. a 21. storočia (s. 71).

FRANTIŠEK VNUK

NA PAMIATKU

ORGANIZÁCIA SLOVENSKÝCH RODOLUBOV A VLASTENCOV
ZALOŽENÁ V TREŇČINE PŮSOBILA V R. 1945 - 1955
PROTI POVOJNOVÉMU REŽIMU.

V NENÁSILNOM ODPORE PROTI TOTALITE
PEVNE VERILI VO VÍTAZSTVO SLOBODY, DEMOKRACIE
A OBNOVENIE SLOVENSKEJ ŠTÁTNEJ SAMOSTATNOSTI.

BRATISLAVSKÝM KRAJSKÝM SÚDOM NA VEREJNOM
POJEDNÁVANÍ V TREŇČINE POD SOKOLICAMI
BOLI 1. OKTÓBRA 1955 ODSÚDENÍ:

PAVOL JANČOVIČ (1899-1957) NA DOŽIVOTIE, NA SMŔŤ UTÝRANÝ V BRNE

IVAN ŠTELČER (1923) NA DOŽIVOTIE, VÄZŇENÝ 13 ROKOV

GEJZA ŠTELČER (1899) NA 23 ROKOV

ROMAN HORVÁTH NA 22 ROKOV

MARCEL ČAVOJA NA 18 ROKOV

PAVOL FEJFAR NA 15 ROKOV

JÁN JANČOVIČ NA 13 ROKOV

MÁRIA HORVÁTHOVÁ NA 10 ROKOV

PETER OPATOVSKÝ NA 8 ROKOV

ONDREJ HRNČAR NA 6 ROKOV

VIT KRÍŽAN NA 5 ROKOV

UŽ PREDTÝM BOLI ODSÚDENÍ:

MUDR. JÁN HABAN

JUDR. VOJTECH HUDEC

PROF. ING. MICHAL ROYDER

A ĎALŠÍ.

ICH OBETE NEBOLI MÁRNE.

TÁTO PAMÄTNÁ TABUKA BOLA ZRIADENÁ
1. JANUÁRA 2017, V DEŇ 24. VÝROČIA
V PODMIENKACH SLOBODY A DEMOKRACIE
OBNOVENEJ SLOVENSKEJ ŠTÁTNEJ
O KTORÚ VYTRVALO USILOVALI.

Nestáva sa často,
aby sa Slovákovi, navyše takému
skromnému, akým bol náš mnohoročný
vytrvalý spolupracovník a čitateľ Anton Košťál,
dostalo pocty v zahraničí.

Ako sa dá vyčítať z plagátu,
Inštitút klasický, jazykový, prírodovedný,
humanitný a ekonomicko-sociálny
v talianskom Casale Monferrato
nazval po našom slovenskom vedcovi
svoj pavilón.

Pavilón umeleckých, jazykových
a počítačovo-multimediálnych
laboratórií tak
od 15. decembra 2016 nesie meno

Pavilón Antona Košťála

Rozhodla o tom Rada inštitútu, vedenie školy
a profesori lýcea.

Tohto vzácného človeka talianski akademici
nazvali ozaj priliehavo:

ANTON KOŠŤÁL - OBČAN EURÓPY
PODPOROVATEĽ TALIANskej KULTÚRY
SVEDOK SLOBODY, DÔSTOJNOSTI,
SPRAVODLIVOSTI
PRIATEĽ MESTA CASALE MONFERRATO

I.I.S. "CESARE BALBO"
Casale Monferrato (AL)
www.istitutobalbo.gov.it

EUROPEAN UNION
PON
PROGRAMMA OPERATIVO REGIONALE
REGIONE EMILIA-ROMAGNA

Casale-Trnava
50 anni di gemellaggio

INAUGURAZIONE
PADIGLIONE "ANTON KOSTAL"

giovedì 15 dicembre 2016, ore 11:00

IL CONSIGLIO D'ISTITUTO, IL DIRIGENTE SCOLASTICO, I DOCENTI del Liceo
INVITANO ALLA CERIMONIA DI INTITOLAZIONE DEI NUOVI LOCALI
laboratori artistico, linguistico, informatico-multimediale
di Anton Kostal, cittadino dell'Europa, promotore della cultura italiana,
testimone di libertà, dignità, giustizia
amico della Città di Casale Monferrato

PLESSO "HUGUES"
VIA OLIVIERO CAPELLO 3
CASALE MONFERRATO

0142.452316 | 011.0099005@istruzione.it | www.istitutobalbo.gov.it

– Sedíme za stolom, pri ktorom obvykle preberáte najdôležitejšie záležitosti. Padlo práve tu rozhodnutie o účasti na oslavách Jubilejného aktu Prijatia Ježiša za Kráľa a Pána – alebo to bol skôr akýsi impulz, poryv srdca?

PROF. JANINA MILEWSKÁ-DUDOVÁ: – Vychádzalo to skôr z hĺbky srdca. Videli sme, že veľmi veľa skupín z celého Poľska chce, aby sa takýto akt uskutočnil. Preto sme zahrnuli túto udalosť do našich modlitieb.

PROF. JAN DUDA: – Pre nás to predstavovalo niečo zjavné, že takýto akt odovzdania sa Ježišovi Kráľovi musí Poľsko prijať. Naš národ už predsa zložil Jasnohorské sľuby, odovzdali sme sa pod ochranu Panny Márie. Tak teda prečo nemáme uznávať Ježiša za Kráľa? Veď predsa každodenne odriekame v modlitbe: Príď kráľovstvo Tvoje. Každý deň teda deklaruujeme, že uznávame Krista za Kráľa. Pre mňa v tom nebolo nič mimoriadne, že sa takýto akt môže uskutočniť.

– Nik vás teda nemusel špeciálne povzbudzovať?

J. M. D.: – Nie, nebolo nás treba zvlášť podnecovať. Oficiálne sme prijali, že budeme v daný deň medzi zhromaždenými veriacimi v bazilike v krakovskej mestskej časti Łagiewniki.

– Videli sme však len pani profesorku...

J. M. D.: – Zvyčajne bývame na podobných udalostiach spolu. Tentokrát to však vyšlo tak, že manžel mal práve 19. novembra dopoludnia hodiny so študentmi. Nemohol ich presunúť; neprichádzalo do úvahy, že by svoje povinnosti vyneschal, lebo on to nikdy nerobí. V súvislosti s tým sa vedelo, že príde na poslednú chvíľu. Pretože nechcel, aby som na neho čakala a trpela kdesi na univerzite, v predchádzajúci večer sme zavolali Andrejovi a opýtali sa ho, či sa chystá na danú udalosť.

– Nevedeli ste, či bude pán prezident prítomný v Łagiewnikoch?

J. M. D.: – Samozrejme, že vedeli, ale predtým sme túto záležitosť nepreberali. Večer sme si teda zatelefonovali, či by som nemohla ísť s ním, pretože Janko má povinnosti na univerzite a príde neskôr.

– Ako na to pán prezident reagoval?

J. M. D.: – Andrej sa veľmi potešil. Povedal – Veľmi sa teším, mama, že pôjdeš so mnou. To je všetko. Bolo to také prirodzené a spontánne. Inak som túto vec naozaj zverila Pánu Bohu: Pane Bože, ty nás sprevádzaj a vieš, kde je naše miesto, kde máme byť.

A Pán Boh teda usporiadal naše záležitosti tak, že sme sa mohli osláv zúčastniť.

– Ako ste prežili onen vznešený deň? Prečo bol taký dôležitý?

J. M. D.: – Myslím si, že je to len začiatok našej premeny. Celý tento rok bol výnimočný, lebo okrem výročia krstu Poľska to bol rok zasvätený milosrdenstvu. Bol teda spojením prijatia kresťanstva s praktizovaním Kristovej náuky, uskutočnením najdôležitejšieho prikázania – lásky Boha a človeka.

J. D.: – Keď sa budeme milovať, vybudujeme silné

fakt, že prijatie Krista za Kráľa a Pána malo verejný charakter?

J. M. D.: – Bolo to veľmi dôležité, obzvlášť to, že sa konalo za prítomnosti episkopátu a vlády, ktorú reprezentoval prezident zvolený národom.

J. D.: – Povinnosťou prezidenta je dbať o dobro národa a to dobro sa prejavuje tiež v náboženskej dimenzii.

– Cítili ste sa zvlášť vyčlenená, stojac po boku pána prezidenta?

J. M. D.: – Nie, hoci pre mňa to bola historická chvíľa. Prekrásna Eucharis-

– Ako ste sa pripravovali na Jubilejný akt?

J. M. D.: – Modlili sme sa, ako som povedala, po celý rok. Samozrejme, deväť dní pred sviatkom sme sa modlili peknú modlitbu od episkopátu, pretože my sa vždy modlíme spolu.

J. D.: – Veď tieto novény sú tu predsa preto, aby človek hlboko prežil významné cirkevné slávnosti, čo je v nápore každodenných povinností ťažké. Deväť dní reflexie nad týmto textom odovzdania sa Bohu bolo veľmi dôležitých, každé slovo modlitby bolo premyslené, sprevádzané dokonale vybranými čítaniami

sme aj našu vlastnú modlitbu.

– Určenú špeciálne na deň odovzdania sa do Kristovej vlády?

J. M. D.: – S Jánom sa modlíme tú modlitbu od dávna, v zásade každodenne. Pri príležitosti Aktu som k nej dodala len fragment prebratý od sv. Brata Alberta a sv. Faustíny. Počúvajte, prosím: „Kráľ nebies, trním korunovaný, zbičováný, odtý do purpurového plášťa. Kráľ zhanobený a oplúťý, napokon ukrižovaný, no víťazný. Zmŕtvychvstalý Pane, so srdcom plným milosrdenstva pre každého. Ježišu, dôverujem v Teba. Buď Kráľom a Pánom poľského národa, v rodinnom, hospodárskom, politickom či kultúrnom živote. Teraz i naveky. Kraľuj nám, Kriste! Kraľuj nám, Kriste! Kraľuj nám, Kriste!“ Veľmi pekná... A tak mnoho hovorí o vláde lásky k Ježišovi.

– Bola vo vašich rodinách živá úcta k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu?

J. M. D.: – Pamätám si, že u nás doma, Janko, viseli dva obrazy: Najsvätejšieho Srdca Pána Ježiša a vedľa obraz Nepoškvrneného srdca Panny Márie.

J. D.: – Je to prirodzenou súčasťou zbožnosti. V máji sme odriekali Loretánske litánie, v júni sme sa modlili k Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. Pretože som bol ministrom, mali sme svoje vlastné modlitby zasvätené Srdcu Pána Ježiša. To bolo akousi 15-minútovou bohoslužbou každý večer. Vždy sa vtedy čítal akt zasvätenia Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu. Tie modlitby som poznal naspamäť. Ba čo viac, onen slávny obraz Najsvätejšieho Srdca Ježišovho s trňovou korunou sa nachádzal v sakristii na veľmi viditeľnom mieste, a mali sme ho taktiež aj doma. Pre mňa je symbolom jednoty Cirkvi. Keď som bol služobne na návšteve univerzity v Dánsku, hoci som z dánskeho jazyka nerozumel nič, vidiac v kostole daný obraz som vedel, že nás všetkých na svete spája úcta k Najsvätejšiemu Srdcu Pána Ježiša.

– Preto ste sa angažovali za rekonštrukciu a navrátenie Pamätníka Krista Kráľa v Poznani, ktorý sa kvôli odporu primátora z PO (Platforma Obywatelska, pozn. prekl.) ešte stále nemôže vrátiť na svoje miesto?

J. D.: – Ten pamätník si pamätám ešte z detstva, mali sme doma ročník „Przewodnika Katolickiego“ z roku 1938, pravidelne sme si prezerali to pekné písmo. Preto sme sa s potešením zapojili do odovzdania pamätníka od umelcov Cirkvi. Spor okolo tej veci je pre

Naším kráľom je Kristus

Rozhovor s rodičmi poľského prezidenta, profesorkou Janinou Milewskou-Dudovou a profesorom Janom Dudom

spoločenstvo, keď však budeme žiť vo sváre, navzájom sa zožeríme. Prikázania sú pre mňa vždy výrazom lásky Pána Boha k ľuďom. Sú nám dané na to, aby nám bolo lepšie, a nie horšie. Musíme každý deň dôverovať Pánu Bohu, lebo je to v záujme nášho národa.

– Preto sa daný Akt vysvetľuje ako prirodzené uzatvorenie výročia krstu, na 1050. výročie uznávame kralovanie Krista – na sviatok Krista Kráľa.

J. M. D.: – Vtedy vznikol náš štát, tvoril sa Národ, ktorý sa rozvíja 1050 rokov a dnes sme tomu vtláčili pečať vyznávajúc: Áno, Pane, sme s Tebou, Ty si našim Kráľom a Ty nám ukazuješ cestu.

– Aký význam mal pre vás

tia, tisícky ľudí, ktorí prišli, nešetiac námahou. Myslím, že Pán Ježiš sa obzvlášť skláňal k týmto pútnikom. Lebo kým my sme pohodlne sedeli, ľudia stáli v dave. Manžel stál na konci baziliky – spolu so zhromaždenými veriacimi.

– Tak predsa sa pánovi profesorovi podarilo doraziť na slávnosť?

J. D.: – Mal som mimoriadne šťastie, lebo normálne trvá cesta zo školy do Łagiewnikov 40 minút, avšak v sobotu som šiel necelých 20. Už o trištvrte na dvanásť som bol v kostole. Stal som si dozadu a tam som sa zúčastnil slávnosti.

J. M. D.: – V duchu sme však boli spolu, lebo som vedela, že manžel určite príde. Teda reprezentovali sme našu rodinu.

z Evanjelia. Bola to veľmi pekná novéna.

– Meditovali ste nad jednotlivými modlitbami?

J. M. D.: – Pre mňa je už samotný večer časom únavy. Som ranné vtáča, vstávam najneskôr o piatej ráno a práve vtedy sa najradšej modlím. Teda novénu sme spoločne odriekali večer, a ja som sa potom ráno ponárala do jej zmyslu.

J. D.: – Okrem toho sme boli v októbri na celonočnom modlitbovom bdení v Bazilike na Svätom Kríži.

J. M. D.: – Už sme vedeli, že slávnosť sa bude konať 19. novembra, ale chceli sme sa modliť v intencii, aby sa to uskutočnilo podľa Božej vôle. Bol to celonárodný akt, zasvätenie celého Národa, a preto museli horieť i naše srdcia. Aj za srdcia iných, ktoré neboli horúce... Mali

mňa nepochopiteľný. Predsa bolo hlasovanie za zjednotenie poľských zemí a Národa po rozdelení Poľska. Ľudia sa asi nezapodiejavajú otázkou, čo to znamená byť vyše 123 rokov rozdelený medzi cudzie štáty. To, že sa spoločnosť zjednotila, je zázrak.

– Pamätník bol zničený a sprofanovaný na začiatku nemeckej okupácie. Nemci totiž vedeli, že je ich najväčším protivníkom.

J. M. D.: – Nepriateľ vždy ničí piliere národa.

J. D.: – A teraz ešte niekto pochybuje o tom, či sa má taký pomník vôbec reštituovať? Človek už musí byť obmedzený, prepáchte za výraz, ak tomu nerozumie. Drzosť týchto kruhov – nepriateľských voči akýmkoľvek náboženským symbolom – je prasto neuveriteľná.

– Kristofóbia, bohužiaľ, zbiera svoje plody aj v Poľsku.

J. D.: – Ide o otvorenú vojnu s našou vierou, ktorú vedie náboženstvo, ktoré môžeme nazvať antireligiou. Ak nás žiadajú, aby sme nevystavovali svoju vieru, prečo teda oni prejavujú tú svoju? Pre mňa je to príznak choroby. Pomník sa musí vrátiť, je len otázka, kde. Musíme zastaviť onen trend vytlačania Krista z verejného priestoru. To je záväzok pre nás ako pre národ.

– Na obranu prítomnosti Krista v každej oblasti života sme sa zaviazali v Jubilejnom akte. Ježiš chce byť s nami.

J. D.: – Áno, tento Akt bol veľmi potrebný, aby pripomenul ľuďom, že máme voči Kristovi záväzky, že si máme v srdciach uchovať vieru, že On je Kráľom. Že sme povinní usilovať sa o to, aby bolo kráľovstvo Božie na svete.

– Čo to znamená budovať kráľovstvo Božie?

J. M. D.: – Janko si pamätá z detstva takýto veršik: „Kráľstvo Božie jest w Maćkowej chałupie, bo tam tyle ludzi siedzi w kupie, razem sieją, orzą, młóca, a nigdy się ze sobą nie swarzą, nie kłóca.“ (Kráľovstvo Božie je v Matkovej chalupe, lebo tam toľko ľudí sedí pohromade, spolu sejú, orú, mlátia, a nikdy sa nesvária a neškriepia, pozn. prekl.) Pre mňa je kráľovstvo Božie kráľovstvom, ktoré budujeme v každej rodine.

J. D.: – A chceme pôsobiť

tak, aby sme všetci mali vedomie, že máme záväzok konať v prospech spoločnosti. Hovorí, že Cirkev nám nebude diktovať, ako máme žiť. Ale keď Cirkev nikomu nič nediktuje, len radí a vystríha pred dôsledkami. Preto je pre mňa poznanská záležitosť nepochopiteľná, tá bezochybnosť a zanovitosť týchto ľudí. To je už otvorená protipoľská činnosť.

– V Poľsku teda trendy dechristianizácie, hoci sú pretláčané zvonku, zostali predsa len zamedzené na určitom stupni?

J. D.: – Je čosi také v človeku, čo mu napriek celej mašinérii propagandy umožňuje rozlíšiť pravdu od klamstva. Do istého momentu možno ľudí balamutiť, investovať obrovské peniaze do manipulácie, aby sa predkladal želaný cieľ. To je však účinné len dočasne, potom sa ľudia začnú orientovať, že čosi tu nie je v poriadku. Vtedy efekt manipulácie mizne. Tak sa to stalo teraz v USA, a predtým v Poľsku.

– Majú už ľudia dost onoho náhubku politickej korektnosti, arogancie tzv. osvietenecov?

J. D.: – Samozrejme. Ak mi niekto predkladá, že niet rozdielu medzi ženou a mužom okrem kultúrnych rozdielov, je to evidentne vnucovanie zaostalosti. Samozrejme, cieľ je jasný: depopulácia Európanov. Malthus vypočítal, akú moc by musela mať gilotína, aby sťala obrovské množstvo ľudí, a uznal, že je to nemožné. Teraz však vymysleli iný spôsob. Pán Lukas (ideológ novej ľavice) vymyslel, že postačí znechutiť žene muža, a mužovi ženu a ešte celý čas hovoriť, aké sú to problémy s deťmi, že rodina je čímisi z donútenia, akousi patológiou. Hlúposti, úplné hlúposti... To sú evidentne premyslené spôsoby ničenia rodiny a depopulácie. O to im práve ide.

– Oči mnohých európskych národov sa obracajú k Poľsku. U nich by taký jubilejný akt s účasťou prezidenta nebol možný.

J. D.: – Verím, že našim záväzkom je ukázať, že tádiť cesta nevedie. Dechristianizáciu nedôjdeme nikam. Máme posvätné právo tešiť sa, že Kristus je našim Kráľom – to nás utvára. Preto opakujem, že tým právom sa musíme chváliť, a nenechať sa podriaďovať propagande druhej

strany, ktorá sa usiluje urobiť z nás zaostalých ľudí. To predsa my sme moderní, lebo uvoľňujeme duchovnú energiu takými aktmi ako je Veľké pokánie a Jubilejný akt prijatia Krista za Kráľa a Pána. Tvoríme energiu národa, lebo ak ju národ nemá, nemá motiváciu vydávať čosi zo seba.

– Je Jubilejný akt začiatkom veľkej premeny?

J. M. D.: – Boli sme pozvaní ísť ďalej, aby sme naozaj dbali o druhého človeka, aby bolo čo najmenej rozchodov v rodinách a opustených detí.

– Každé druhé manželstvo v Poľsku sa rozpadá.

J. D.: – Hovorím o tom, kde len môžem, že je to pre nás v tejto chvíli najväčší problém, väčší než slabá inovatívnosť. Ak bude trvať kríza rodiny, budeme národom – kalikou. Som zástupcom v sejmiku (ustanovujúci a kontrolný orgán samosprávy vojvodstva, pozn. prekl.) a celý čas zdôrazňujem: Ľudia, či budú cyklistické cesty, či nebudú, je to úplne vedľajšie, ide však o záchranu rodín. Urobme niečo, zastavme sa. Možno treba prideliť asistenta rodine, ktorá má konflikt, možno im ktosi zvonku pomôže vyriešiť ich problémy, napr. kňaz z farnosti by im mohol zo srdca poradiť... Počúvam, že sa to nedá... Naša dcéra chcela absolvovať kurz asistenta v rodine – ukazuje sa, že niet záujemcov, lebo ľudia nechcú pracovať za 1 500 zlotých. A predsa je práca takého charakteru dôležitejšia než kopanie priekop pre telekomunikačné káble či iné dôležité podniky. Pomoc rodine je v tejto chvíli najdôležitejšou vecou v Poľsku.

Na druhom mieste je demografická kríza, lebo ľudia nechcú mať deti.

– Dnes máme vládu, ktorá sa snaží vzpružiť energiu v národe. Avšak ľavicové a libertínske spiatočníctvo prináša len rozklad, obzvlášť ten morálny. Musíme byť osťažiti.

J. M. D.: – Bez zásad zahynieme. A už sme si overili, že zásady našej viery, Kristove zásady, sú nepominuteľné.

J. D.: – Náboženstvo je takým lanom, ktoré nás drží pri zásadách. Ak hovorím – som kresťan, tak už nemôžem ustúpiť od zásad, ktoré hlása kresťanstvo. Nemôžem povedať, že ma nezaujímajú blížny.

J. M. D.: – Navyše po tom lane sa môžeme šplhať len nahor. Lebo ak stratíme ducha, začneme klesať nadol, cúvať vo všeobecnom rozvoji.

– Robíte si nádeje o ovoci Jubilejného aktu?

J. M. D.: – To nás zaväzuje k ešte väčšej modlitbe a ešte väčšej starosti o to, aby ten Akt pôsobil.

J. D.: – Duch si vyžaduje pevné skoby aj mimo duchovnej sféry, aby mohol byť aktívny. Takými svorníkmi sú práve veľké náboženské akty. Bude to dôležitý bod na časovej osi, stály podnet, ktorý bude vyvolávať aktivitu zodpovedajúcu tomuto Aktu.

– Zmení sa teraz nejako vaša spoločná modlitba?

J. M. D.: – Každodenne sa modlíme ruženec na spoločnej ceste do práce.

J. D.: – Dopravné zápchy nám vtedy poslúžia – neznervozňujeme sa, lebo sme trochu dlhšie spolu.

J. M. D.: – Rozjímame

prinajmenšom jednu celú časť. To nám zaberie 20 minút, toľko koľko trvá cesta do práce.

– Mama kňaza Jerzyho Popiełuszka taktiež merala cestu na ružence.

J. D.: – Áno, kedysi bol ruženec jednotkou času. A je to veľmi dobré využitie času. Prečo mám dupať nohou, že stojím v zápche, keď sa môžem pokojne modliť ruženec? Najmä od tej doby, čo sa stal Andrej prezidentom.

– Modlíte sa od dňa prezidentských volieb inakšie?

J. D.: – Od čias volebnej kampane sme sa modlili o to, aby dal Pán Boh Andrejovi silu pri plnení misie, ktorou je poverený. Nie však o výsledok volieb.

J. M. D.: – Neprosili sme o to, aby bol prezidentom, ale o to, aby dal Pán Boh najlepšie riešenie a my ho prijíame s pokorou.

J. D.: – Avšak svoje plány musí človek realizovať. Treba si stanoviť úlohy, načúvať svojmu povolaniu a pokúšať sa robiť to, k čomu sme povolani. Samozrejme, môžem sa modliť za úspech predsavzatého úmyslu, ale tak naozaj neviem, či je úplne správny, a preto všetko zverujem Pánu Bohu. „Bud' vôľa Tvoja.“ V tej modlitbe je skondenzovaná celá teológia. Bud' vôľa Tvoja; teda máme záväzok zveriť Bohu naše záležitosti, ale musíme ich uskutočniť – a to na vlastnú zodpovednosť. Kresťanstvo spája duchovnosť s aktivnosťou. Nesmieme byť pasívni. Viera bez skutkov je mŕtva, ako hovorí svätý Jakub.

Rozhovor
Małgorzaty Rutkowskiej
z denníka Nasz dziennik
preložila
Katarína Džunková

Komunistami zrúcaný pomník Srdca Ježišovo v Poznani

Francúzi! Vy, ktorí ste prešli Alpy, ktorí ste boli vybraní Bohom a ktorí ste boli Ním tak milovaní. Vy, ktorí ste sa odlišili od ostatných ľudí tým, že ste sa usadili v tejto zemi, že máte katolícku vieru a že ste ctíte Svätej Cirkvi. K vám sa obraciam s touto rečou, k vám.

Chceme vám povedať správy, ktoré sa doniesli k nám, chceme vás upovedomiť o nebezpečenstve, ktoré ohrozuje vás a celý veriaci svet. Otravné správy k nám prišli o udalostiach, ktoré sa stali v oblasti Jeruzalema a v okolí mesta Konštantínopola; správy, že ľud z Perzského kráľovstva (Turci), rasa úplne cudzia Bohu, vtrhla na kresťanské územie ohňom a mečom. Peržania niekoľkých kresťanov zajali, odviekli ich do svojej krajiny, ostatných kruto mučili. Úplne zrovnali so zemou niekoľko Božích chrámov a obrátili iné kostoly na svoje zvyklosti a ku svojim kultom. Bez ostychu vyvrátili oltáre a znesvätili ich. Obrezávajú kresťanov a rozmazávajú krv z obriezky nad oltárom alebo ju vkladajú do krstiteľnice. Radujú sa z toho, keď druhých zabíjajú; rozrezávajú im bruchá, vyberajú im vnútornosti a priväzujú ich ku kolom. Potom za bičovania ženú svoje obeť ku kolom; keď sú ich vnútornosti vyňaté, hádžu mŕtvolu na zem. Iných potom priväzujú opäť ku kolom a strieľajú do nich šípy. Zmocoňujú sa ďalších, naťahujú ich krky a snažia sa poznať, či môžu alebo nemôžu urezať ich hlavy jednou ranou obnaženého meča.

A čo by som mal povedať o znásilňovaní žien?

O tejto záležitosti sa horšie hovorí, než sa zachováva ticho. Títo Peržania si rozdelili kráľovstvo Grékov a odtrhli tak mnoho územia od neho, takže je nemožné prejsť dobyté územie za dva mesiace.

Kto ich za toto pomstí, kto napraví škody, ak vy to neurobíte? Vy ste ľud, ktorému Boh prepožičal slávu v zbrani, veľkosť ducha, telesnú zdatnosť.

Vytiahnite a spomeňte si na veľké činy svojich predkov, na silu a veľkosť Karla Veľkého, jeho syna Ludovíta a iných kráľov, ktorí vyvrátili pohanské kráľovstvá a zaviedli Svätú Cirkev na ich územia. Vy by ste mali byť obzvlášť vyburcovaní skutočnosťou, že Svätý hrob nášho Pána Spasiteľa je v rukách neveriacich, ktorí hanebne týrajú a svätokrádežne poškrvňujú miesta svojou necudnosťou.

Potomkovia neporazených predkov!

Spomeňte si na odvahu svojich predkov a nezneuctite ju!

Ale ak by vaša náklonnosť náležala viac deťom, ženám

Výzva blahoslaveného Urbana II. na Krížovú výpravu

prednesená na synode v Clermonte, roku Pána 1095
(podľa kroniky opáta Roberta Monacha zo St. Rémy)

a rodičom, ktorí by chceli, aby ste sa držali bokom, spomeňte si, čo povedal Pán: „Ten, ktorý miluje otca alebo matku viac než mňa, nie je ma hoden. Každý, kto opustí dom, matku alebo ženu či deti alebo pole kvôli môjmu menu, obdrží stonásobne viac a bude mať život večný“. Nech žiadne vlastníctvo a žiadny záujem o rodinné veci vás nezdržujú.

Táto krajina, v ktorej žijete, obklopená z jednej strany morom a z druhej strany horskými vrcholkami, môže ťažko uspokojiť mnohých z vás. Neoplýva bohatstvom, vskutku sťažka poskytuje dosť potraviny pre tých, ktorí ju obrábajú. Preto sa zabijate a pohlcujete jeden druhého. Zastavte túto večnú nenávisť, zanechajte spory, upustite od vojen, zastavte ich a utíšite všetky konflikty a spory.

Začína sa cesta k Svätému hrobu.

Zmocnite sa krajiny, ktorá je hanebne obsadená, ktorá však

bola daná Bohom deťom Izraela a ktorá, ako hovorí Písmo, oplýva mliekom a medom.

Jeruzalem je stredom sveta, krajiny, ktorá je úrodnejšia než ktorákoľvek iná, krajiny, ktorá je ako raj, rozkoš a potešenie. Je to krajina, ktorú Vykupiteľ ľudstva posvätil svojím príchodom, uctil svojím životom, zasvätil svojmu utrpeniu a spečatil svojou smrťou. Toto kráľovské mesto, položené do stredu sveta, je teraz držané v zajatí svojimi nepriateľmi a uvrhnuté do otroctva tými, ktorí nepoznajú Boha, pretože sú pohanmi. Mesto volá a túži po slobode, prosí neustále, aby ste prišli na pomoc. Volá k vám o pomoc, pretože, ako som povedal, Boh vás obdaril slávou v zbrani viac než iný národ. Podstúpte túto cestu, aby vám boli odpustené vaše hriechy a buďte si istí, že vaša sláva nezapadne v Božom kráľovstve.

(Všetci volajú: Boh to chce! Boh to chce!)

Draho milovaní bratia! Dnes sme počuli, čo hovorí Pán: „Kdekoľvek sa zídu dvaja alebo traja v mojom mene, tam som aj ja uprostred nich“. Keby Pán Boh nebol prítomný vo vašich myšliach, nemohli by ste vykriknúť všetci tú istú vetu... Hovorím vám preto, že Boh vložil vaše výkriky do vašich prs a že Boh ich podnietil. Ak tento jasot prišiel od Boha, nech je naším bojovým pokrikom. Kedykoľvek zaútočíte ozbrojení na nepriateľov, nech zaznie svorne na božej strane: Boh to chce! Boh to chce!

Nepožadujeme a neradíme, aby túto cestu podstúpili osoby staršie a slabšie alebo tí, kto nevládnú zbraňou; žiadne ženy nech netiahnu, len pokiaľ by sprevádzali svojich mužov, bratov alebo legálnych sprievodcov. Takéto osoby sú totiž viac na obtiaž než na úžitok.

Bohatí, pomáhajte chudobným, dovoľte im podľa možnosti

zúčastniť sa, privedte skúsených vojakov a spolu s nimi choďte do boja. Kňazi a duchovenstvo akéhokoľvek postavenia nemôžu odísť bez dovolenia svojich biskupov; cesta im nebude požehnaná, ak pôjdu bez biskupského splnomocnenia. Ani biskupi nemôžu zahájiť cestu bez ich kňazských požehnaní.

Ktokoľvek sa rozhodne vykonať túto svätú cestu a vezme na seba záväzok k Bohu, obetuje tým seba ako živú obeť zasvätenú Bohu, poniesie znamenie kríža Pánovho buď na čele, alebo na prsiach. Ak po splnení svojho záväzku si bude želať vrátiť sa domov, nech dá kríž na svoj chrbát, medzi ramená. Týmto dvojakým činom takíto muži naplnia príkaz Pána, ktorý povedal: „Ten, kto nevezme svoj vlastný kríž a nenasleduje ma, nie je ma hoden“.

Prevzaté z internetovej stránky Dieľňa svätého Jozefa